БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 82 (4181)
10 АПРЕЛЬ, 1980 й.
ПАЙШАНБА
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади.
Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ТОНГГИ ГАЗЕТАЛАРДА

⊙ КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев 9 апрель куни дам олгани жўнаб кетди.

⊙ Белгород, Курск ва Орёл шаҳарларининг меҳнаткашлари Улуғ Ватан уруши йилларида кўрсатган мардлиги ва матонати учун ҳамда хўжалик ва маданий қурилиш соҳасида эришган муваффақиятлари учун СССР Олий Совети Президиуми шу шаҳарларни I даражали Ватан уруши орденлари билан мукофотлади. СССР Олий Совети Президиумининг ана шу ҳақдаги Фармонлари бугун марказий газеталарда эълон қилинган.

Коммунистик шанбаликка тайёргарлик кўриш шаҳар штабининг матбуот маркази хабар беради

⊙ **Пухта тараддуд.** Тошкент каноп йигириш-тўқиш фабрикаси ишчи ва хизматчилари Бутуниттифоқ коммунистик шанбалигида фаол қатнашиб, меҳнат байрамини кўтаринки руҳда ўтказишга аҳд қилишди. Шу куни 1200 ишчи-хизматчидан 680 киши ўз станокларида меҳнат қилиб, кунлик планни 100 процентга адо этишга аҳд қилди. Жумладан, 1979 йилги социалистик мусобақа ғолиблари А. Алимуҳамедова ва А. Н. Личагиналар 8 ўрнига 10 та дастгоҳда меҳнат қилиш ниятидадир.

Фабрика ишчилари шу куни 2 тонна хўжалик ипи ва 6 тонна калава, 32 минг метр квадрат газлама ишлаб чиқариш, давлатга 50 минг сўмлик маҳсулот сотишга қарор қилганлар. Шу билан бирга фабрика территориясида 400 сўмлик кўкаламзорлаштириш ишлари амалга оширилади.

«Қизил шанбалик»да меҳнат ветеранлари — фабриканинг фахрли аъзолари Г. Ф. Соколова, А. К. Жутова ва В. Юсупова қадрдон коллективлари қучоғида меҳнат қиладилар. Бу меҳнат байрамини кўнгилли ўтказиш учун коллектив яхши тайёргарлик кўрмоқда.

⊙ **Уюшқоқлик билан.** Доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллиги арафасида коммунистик шанбалик ўтказиш ташаббусига зўр уюшқоқлик билан қўшилган Тошкент қурилиш Бош бошқармасига қарашли уй-жой қурилиш трестининг барча бошқармалари, йирик панелли уйсозлик заводи, транспорт корхонаси ишчи-хизматчилари 19 апрель куни бажариладиган ишларнинг аниқ тадбирларини белгилаб олдилар.

— Шу куни 1700 нафар ишчи-хизматчи ва инженер-техник ходимлар меҳнат байрамида актив иштирок этади, — дейди шанбалик штаби аъзоси, трест бирлашган касаба союз комитетининг раиси Қаҳҳор Абдуллаев. — Уларнинг 1200 га яқини бевосита қурилиш объектларида меҳнат қилиб, 60 минг сўмликдан зиёд бунёдкорлик ишларини амалга оширадилар. Трестга қарашли маъмурий бинолар, завод территориялари ва уй-жой комплекслари атрофида ободонлаштириш ишлари ҳозирданоқ авж олдирилган. Ҳаммаси бўлиб шанбалик куни 7 минг сўмлик иш ҳақини беш йиллик фондига ўтказиш кўзда тутиляпти.

«СОЮЗ—35» ПАРВОЗДА

ТАСС АХБОРОТИ

Космик фазони тадқиқ этиш программасига мувофиқ 1980 йил 9 апрель куни Москва вақти билан соат 16 дан 38 минут ўтганда Совет Иттифоқида «Союз—35» космик кемаси учирилди.

Космик кемани командир подполковник Леонид Иванович Попов билан борт-инженер, Совет Иттифоқи Қаҳрамони СССРнинг космонавт-учувчиси Валерий Викторович Рюминдан иборат экипаж бошқармоқда.

«Союз—35» кемасининг учиш программасида «Салют—6» — «Прогресс—8» орбитал комплекси билан туташтириш кўзда тутилади. Экипаж станцияни киши бошқарадиган режимда ишлаб туришини таъминлаш мақсадида орбитал комплекс ичида зарур профилактика ва ремонт-тиклаш ишларини бажариши, шунингдек илмий-техника экспериментларини давом эттириши, Ернинг табиий ресурсларини ўрганиши ва Ер атрофи космик фазосида медицина-биологик тадқиқотлар ўтказиши лозим.

Попов ва Рюмин ўртоқлар ўзларини яхши хис қилмоқдалар.

«Союз—35» кемасининг ичидаги системалар нормал ишлаб турибди.

Космонавтлар учиш программасини бажаришга киришдилар.

Подполковник Леонид Иванович ПОПОВ

Космик кема командири Леонид Иванович Попов 1945 йил 31 августда Кировоград областининг Александрия шаҳрида туғилган.

У 1968 йилда Чернигов учувчилар олий ҳарбий авиация билим юртини битирган. Сўнгра ҳарбий ҳаво кучларида қирувчи-учувчи бўлиб хизмат қилган.

Л. И. Попов космонавтлар отрядига 1970 йилда ўтказилган. У киши бошқарадиган «Союз» кемаси ва «Салют» орбитал станциясининг программаси бўйича учишларга тайёргарлик тўла курсини битирган, бунда у билими чуқур ва техника иқтидори баланд эканлигини кўрсатди. Космик аппаратларнинг учишини бошқаришда қатнашган.

Леонид Иванович 1971 йилдан бери Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг аъзоси.

Л. И. Попов Космонавтлар тайёрлаш марказида ишдан ажралмаган ҳолда 1976 йилда Ю. А. Гагарин номидаги Ҳарбий ҳаво академиясини битирган.

Валерий Викторович РЮМИН

Совет Иттифоқи Қаҳрамони, СССРнинг космонавт-учувчиси Валерий Викторович Рюмин 1939 йил 16 августда Комсомольск-Амурда туғилган.

1961 йилда В. В. Рюмин Совет Армияси сафларидаги хизматини битиргач, Москва ўрмон техника институтининг электроника ва ҳисоб техникаси факультетига кирди. Валерий Викторович институтни битиргач, конструкторлик бюросида ишлаб, иқтидорли ва ташаббускор инженер эканлигини кўрсатди, космик техника янги намуналарини ишлаб чиқишда ва яратишда қатнашди. Киши бошқарадиган космик кемалар ва орбитал станцияларнинг учишини бошқаришда актив иштирок этди.

В. В. Рюмин 1972 йилдан бери Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг аъзоси.

Валерий Викторович космонавтлар отрядига 1973 йилда ўтказилган.

В. В. Рюмин икки марта космосга учган. Биринчи марта 1977 йилнинг октябрь ойида «Союз-25» кемасида, иккинчи марта эса космонавтика тарихида энг узоқ — 1979 йил «Салют-6» станцияси билан «Союз-32» ва «Союз-34» кемаларида ишлаш чоғида учган.

МЕЪМОРЛАР АНЖУМАНИ

Леонид Ильич Брежневнинг унга Ленин мукофотини топшириш чоғида сўзлаган нутқи мамлакат меҳнаткашлари учун ижодий илҳомнинг янги манбаи бўлиб қолди. Совет меъморлари ҳам ўз фаолиятларини Леонид Ильич айтган фикрлар билан киёслаб баҳоламоқдалар. Ўзбекистон архитекторларининг 9 апрель куни Тошкентда бўлиб ўтган XI съездининг делегатлари шу ҳақда гапирдилар.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси ғоят баланд руҳ ва якдиллик билан съезднинг фахрий президиумига сайланди.

Делегатлар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг табрикномасини зўр эътибор билан тингладилар. Унда республика меъморларининг фаолиятига юксак баҳо берилган, бундан буёнги вазифалар белгиланган. Табрикномани Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У. Салимов ўқиб эшиттирди.

Ўзбекистон Архитекторлар союзи правлениесининг раиси Ф. Ю. Турсунов докладида, делегатларнинг нутқларида ижодий союзнинг съездлар ўртасидаги фаолиятига якун ясалди.

Съезд қабул қилган резолюцияда архитекторлар ижодини такомиллаштириш, лойиҳалар сифатини ошириш ва уларни хилма-хил қилиш, илмий ва қурилиш практикаси билан алоқаларни мустаҳкамлаш, архитектура таълимини йўлга қўйишни яхшилашнинг конкрет йўллари белгиланди.

Съезд республика ижодий союзи правлениесини ва СССР архитекторларининг VII съездига делегатлар сайлади. Т. Ф. Қодирова Ўзбекистон Архитекторлар союзи правлениесининг раиси этиб сайланди.

Съезд ишида КПСС Марказий Комитетининг масъул ходими, СССР Архитекторлар союзи правлениесининг аъзоси О. А. Кошкин, СССР Архитекторлар союзи правлениесининг секретарлари Г. В. Ильинский, А. Г. Рочегов иштирок этдилар.

УНИВЕРСИТЕТГА — ЮКСАК МУКОФОТ

1979 йил социалистик мусобақасида эришган ғалабаси учун Тошкент Давлат университетига Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Министрлар Совети, касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғининг топширилиши коллектив учун катта, ҳаяжонли воқеа бўлди.

Республикамиз олий таълимининг байроқдори ҳаётидаги бу воқеага бағишланган тантанали йиғилишни ТошДУ партия комитети секретарининг ўринбосари М. Раҳимов очди.

Йиғилиш қатнашчилари — таниқли олимлар, аспирант, ўқитувчи, студентларнинг кўп минг кишилик коллективи вакиллари КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюросини баланд руҳ билан фахрий президиумга сайладилар.

Тўпланганлар хузурида Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетининг секретари М. Ф. Солдатов нутқ сўзлади.

— Республика социалистик мусобақаси якунларига кўра университетга кўчма Қизил байроқ топширилиши, — деб таъкидлади у, — КПСС XXV съезди тарихий қарорларини амалга ошириш, ўнинчи беш йиллик вазифаларини муваффақиятли бажаришга ўзининг бутун куч-ғайратини сафарбар этаётган коллектив хизматига берилган муносиб баҳодир. Коллективнинг мукофотланиши университетнинг 60 йиллигига тайёргарлик даврига тўғри келди. Бугунги кунда унинг босиб ўтган йўлига назар ташлаб, биз, ТошДУ Владимир Ильич Ленин номини шараф билан оқлаб келмоқда, деб ҳақли суратда айта оламиз. Ҳозир унинг 15 факультетида 70 дан зиёд миллат вакили бўлган 18 мингдан зиёд студент таълим олмоқда. Профессор-ўқитувчиларнинг кўпсонли аҳил ва тажрибали коллективи илмий — техника ва социал тараққиёт кенг ривожланаётган ҳозирги шароитда муваффақиятли иш олиб боришга қодир, назарий билимларни амалий иш билан боғлаб ҳал эта оладиган кенг профилдаги мутахассислар тайёрлаш юзасидан изчил иш олиб боряпти.

М. Ф. Солдатов Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини топшира туриб, университетнинг коллективи бундан буён ҳам битмас-туганмас куч-ғайрат билан меҳнат қилади, улуғ Ленин юбилейини муносиб кутиб олади, деб ишонч билдирди.

Университет ректори, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Т. А. Саримсоқов ТошДУнинг фаолиятига юксак баҳо берганликлари учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Министрлар Совети, касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетига кўп минг кишилик коллектив номидан самимий миннатдорчилик сўзларини изҳор этди.

У фахрли мукофотга фидокорона меҳнат туфайли эришилганини таъкидлади. Коллектив В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллиги ва университетнинг 60 йиллиги юбилейини муносиб кутиб олиш учун, КПСС XXV съезди тарихий қарорларини амалга ошира бориб, ишда янгидан-янги ютуқларга эришди, ўз фаолиятининг кўпгина қирраларини яхшилади. Масалан, студентларнинг фанларни ўзлаштиришлари анча юксалди. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг олий ўқув юртларида илмий-тадқиқот ишлари самарадорлигини ошириш тўғрисидаги қарорига амал қилиб, профессор-ўқитувчилар, составы илмий-тадқиқот соҳасида ҳам янги ютуқларга эришди, ишлаб чиқариш билан алоқани мустаҳкамлади. 1979 йилда хўжалик шартномалари асосида бажарилган ишларнинг ҳажми 2 миллион сўмдан зиёдни ташкил этди. Бу 1978 йилдагидан 140 минг сўм кўпдир. 11 та иш ишлаб чиқаришга жорий этилди. Бу тўрт миллион сўмдан зиёд иқтисодий самара беради. Студентлар ва бутун коллективни коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялаш юзасидан ишлар йилдан-йилга такомиллашяпти. Бу муҳим ишга комплекс ёндашяпмиз.

Тантанали йиғилишда Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрининг биринчи ўринбосари А. Аббосова сўзга чиқиб, университетга 1979 йилда яхши натижаларга эришганлиги учун СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлигининг дипломини топширди. Шунингдек, тарих факультетининг декани Г. Ҳидоятов, студент В. Борисов, кафедра мудири, профессор С. Макарова сўзга чиқишди.

Йиғилиш қатнашчилари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, касаба союзлари республика Совети, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети номига баланд руҳ билан табрик хати қабул қилдилар.

Коллективимиз учун, — дейилади унда — билим, коммунизм ғояларининг ғолибона оммага сингдирилишидан, бутун куч-ғайрат, тажриба, билим ва қобилиятни фан, маданият, маорифни ривожлантиришга, Совет Ватанимиз, Коммунистик партияга чексиз садоқатли, юқори малакали кадрлар тайёрлашга сарфлашдан кўра масъулиятлироқ ва юксакроқ вазифа йўқ.

АДИБЛАР БИЛАН СУҲБАТ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов 9 апрелда «Литературная газета» бош редакторининг ўринбосари В. А. Сирокомский бошчилигида қардош республикалардан келган адибларнинг Тошкентда очилган учрашуви қатнашчиларини қабул қилди.

Ш. Р. Рашидов Ўзбекистон меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмаларига амал қилиб, КПСС XXV съездининг режаларини қандай рўёбга чиқараётганликлари, экономика, фан ва маданиятни ривожлантираётганликлари, Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 110 йиллигини ва Буюк Ғалабанинг 35 йиллигини нишонлашга ҳозирлик кўраётганликлари тўғрисида сўзлаб берди. У меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш, совет кишиларининг ҳаётдаги актив позициясини шакллантириш ишида, халқ хўжалик вазифаларини ҳал этишда ижодкор зиёлилар, ёзувчилар ғоят катта роль ўйнашини таъкидлади.

Ш. Р. Рашидов ўзбек совет адабиётининг ривожланиши ҳақида гапириб, бу адабиёт рус ҳамда бошқа қардош адабиётларнинг баракали таъсири остида ривожланганлиги ва ҳамон ривожланаётганлигини қайд этди. Республикада Совет ҳокимияти йиллари мобайнида содир бўлган жуда катта ўзгаришлар тўғрисида ҳикоя қилувчи кўплаб китоблар чоп этилган. Меҳнат аҳли, замондошимиз ана шу асарларнинг бош қаҳрамонидир.

(ЎзТАГ).

БОШ МАВЗУ: «Биз—совет халқимиз»

Қардош миллий адабиётларнинг вакиллари — машҳур совет шоирлари ва ёзувчилари, танқидчилари ва драматурглари 9 апрель куни Тошкентда «Давра столи» атрофида учрашдилар. Учрашувни «Литературная газета» редакцияси билан Ўзбекистон ССР Ёзувчилар союзи ўтказмоқда. «Биз—совет халқимиз» — улар суҳбатининг бош мавзуидир. Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари Р. Бобожон учрашувни оча туриб қайд этдики, халқлар дўстлиги шаҳри сифатида шуҳрат қозонган Тошкент азиз меҳмонларни — кўп миллатли совет адабиётининг энг муҳим вазифаларини биргаликда муҳокама этишга қарор қилган унинг намояндаларини табриклашдан хурсанддир.

«Литературная газета» бош редакторининг биринчи ўринбосари В. А. Сирокомский ўз нутқида миллий адабиётларни бир-бирига янада яқинлаштириш ва ўзаро бойитиш учун мазкур учрашувнинг аҳамиятини таъкидлаб ўтди. У бутун совет адабиёти, социалистик интернационализм руҳи билан, ер куррасида халқлар тинчлиги ва дўстлиги, инсонпарварлик ва тараққиёт идеалларини қарор топтириш муддаоси билан суғорилганлигини уқтирди. Совет адибларининг, шу жумладан ҳозирги учрашувда иштирок этаётган адибларнинг ижодиёти — партия ва халқнинг улуғ ишига, коммунистик жамият ижодкори ва бунёдкори бўлган кишини тарбиялашга хизмат қилиш намунасидир.

Учрашувда сўзга чиққан И. В. Абашидзе, В. И. Гусев, И. Ф. Драч, Зулфия, К. Қулиев, Р. Ниёзий, А. Тўқомбоев, А. Ҳ. Ҳакимов ва бошқа таниқли адиблар, ижодкор ёшларнинг вакиллари Леонид Ильич Брежневнинг «Кичик ер», «Тикланиш» ва «Қўриқ» китоблари публицистикага, умуман адабиётга чинакам партиявий ёндашув содир бўлаётган воқеалар моҳиятини чуқур ҳис этиш тимсоли бўлиб хизмат қилиши тўғрисида гапирдилар. Ана шу асарлар, деб таъкидлашди улар, ёзишни энди бошлаётган қаламкашлар учунгина эмас, шу билан бирга тажрибали сўз усталари учун ҳам ўрнакдир.

Учрашувда Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 110 йиллигига ва совет халқи Улуғ Ватан урушида қозонган Ғалабанинг 35 йиллигига бағишланган янги асарларга алоҳида эътибор берилди. Ленин мавзуси, шунингдек халқнинг меҳнатдаги, даҳшатли уруш йилларидаги жасорати мавзуси — маданият арбоблари учун битмас-туганмас илҳом манбаидир.

Сўзга чиққан нотиқлар адабиётнинг ҳозирги вазифалари тўғрисида гапириб, совет турмуш тарзи ҳақида, замондошларимиз — меҳнат қаҳрамонлари, коммунистик жамият бинокорлари тўғрисида янги ёрқин ва ҳаққоний асарлар, Советларга қарши бўҳтон пропагандани фош этувчи асарлар ижод этишнинг муҳимлигини таъкидладилар.

«Давра столи» теварагидаги учрашув давом этмоқда.

(ЎзТАГ).

ЎН ЕТТИНЧИ ЧАҚИРИҚ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ИККИНЧИ СЕССИЯСИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

«Ўзбекистон ССР халқ депутатлари шаҳар, шаҳардаги район Советлари тўғрисида»ги Қонуннинг 41-моддасига мувофиқ Тошкент шаҳар Советининг ижроия комитети **қарор қилади:**

Ўн еттинчи чақириқ халқ депутатлари шаҳар Советининг иккинчи сессияси 1980 йил 24 апрелда чақирилсин.

Совет муҳокамасига қуйидаги масалалар киритилсин:

— Турар жой ва коммунал-маиший объектлар қурилиши ҳамда улардан фойдаланишнинг аҳволи ва уни яхшилаш тадбирлари тўғрисида.

— Шаҳар Советi депутатларининг ўз депутатлик вазифаларини, Совет ва унинг органлари томонидан берилган топшириқларни қандай бажараётганликлари ҳақидаги ахборотлари.

Ижроия комитет раиси В. О. КОЗИМОВ.

Секретарь М. М. МАРТЬЯНОВА.

ШАҲРИМИЗ ОБОД ВА КЎКАЛАМЗОР БЎЛСИН

КЎРКИГА КЎРК ҚЎШИЛДИ

Фрунзе райони меҳнаткашлари шаҳримизда биринчилардан бўлиб кўчат ўтказиш планини муваффақиятли адо этишди. Район кўчалари ва хиёбонларига 21 минг туп дарахт, 54 минг дона яшил тўсиқ ўтказилди. Шанба ва якшанба кунлари бўлиб ўтаётган ҳашарларда райондаги 200 дан ортиқ корхона, ташкилот, ўқув юртлари иштирок этишмоқда. Улар ёрдамида Б. Хмельницкий, Стародубцев, Ш. Руставели, Муқимий кўчалари кўркига янада кўрк қўшилди.

Ҳашарчилар ирригация шаҳобчаларини чиқиндилардан тозалаш билан бирга дарахтлар тагини юмшатишди, оқлашди, янги кўчатлар ва ранг-баранг гуллар ўтқазишди. Умумхалқ ҳашарида Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти, тўқимачилик ва енгил саноат институти студентлари, 103 ва 2502-автохўжаликларнинг шофёрлари бошқаларга намуна бўлишди.

МАССИВ ОБОДОНЛАШМОҚДА

Куйбишев районидаги Қорасув массивида жуда кўплаб турар жой бинолари фойдаланишга топширилмоқда. Ана шу топширилган уйлар атрофи янги кўчиб келган хонадонлар ва ЖЭК хизматчилари томонидан ободонлаштирилиб, кўчат ўтқазилмоқда. Район уй-жой бошқармаси бу сафарги ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш икки ойлигини уюшқоқлик билан олиб бориб, 3700 туп дарахт, 6900 дона яшил тўсиқ ўтқазишди. Бу кўчатларнинг кўпчилиги 1, 2, 3-Қорасув массивлари ва ҳалқа йўлидаги хиёбонга ўтқазилди.

● ШАРҲЧИ САТРЛАРИ

НИЗОНИ АДОЛАТЛИ ТАРЗДА ҲАЛ ЭТИШ УЧУН

Шу кунларда Нью-Йоркда Хавфсизлик Кенгашининг Фаластин халқининг ажралмас ҳуқуқларини рўёбга чиқариш юзасидан БМТ комитетининг илтимосига кўра чақирилган шошилинч мажлиси бўлиб ўтмоқда. Хавфсизлик Кенгаши Тель-Авивнинг Фаластиндаги араб халқи ҳуқуқларини ҳамон кўпол равишда бузаётганлиги тўғрисидаги масалани муҳокама қилмоқда.

Бу проблемани ҳал этиш учун аллақачон вақт етган. Исроилнинг Фаластиндаги араб халқига нисбатан олиб бораётган сиёсати Яқин Шарқда мустаҳкам тинчликка эришиш имкониятини бермайди. Исроилнинг босқинчилик сиёсати ҳамон давом этмоқда: араблардан босиб олинган территорияда Исроил 130 дан кўп манзилгоҳ барпо этди.

Бироқ Яқин Шарқдаги аҳвол учун асосий жавобгарлик Қўшма Штатлар устига тушади. Исроил Вашингтондан доимий мадад олиб турмаганида БМТнинг қарорларини шу қадар қўпол равишда поймол эта олмаган бўлур эди. Картер маъмурияти ҳокимият тепасига келган давр мобайнидагина Тель-Авивга қарийб 10 миллиард доллар ёрдам берилди.

Қўшма Штатлар Хавфсизлик Кенгаши Исроилни жаҳон миллатлар ҳамжамияти хоҳиш-иродасини ҳурмат қилишга мажбур этадиган қатъий қарор қабул қилишига йўл бермаяпти. Кэмп-Дэвиддаги тил бириктириш худди мана шу Вашингтоннинг ҳимояси остида амалга оширилди. Бу тил бириктириш фаластинликларни ўз тақдирини ўзи белгилаш ва ўзининг мустақил давлатини тузиш қонуний ҳуқуқларини инкор қилади.

Ҳозир фаластинликлар учун «мухторият» деб аталган масала тўғрисида АҚШ ҳомийлигида Исроил билан Миср ўртасида музокаралар олиб борилмоқда. Шу музокараларнинг иштирокчилари фаластинликларни «сионистлар империяси»га қарамлик ҳолатига солишни истайдилар. Лекин араб халқи сохта «автономия»ни эмас, балки мустақиллик учун курашмоқда.

Хавфсизлик Кенгашининг Фаластин масаласини муҳокама қилиши кейинги кунларда бўлиб ўтган бошқа воқеаларга ҳам боғлиқдир. Музокараларнинг навбатдаги даврасида қатнашиш учун Миср президенти Садат ва Исроил бош министри Бегин Вашингтонга чақирилди. Яна тил бириктиришга тайёргарлик кўрилмоқда. Кэмп-Дэвиддаги шартномага кўра Миср билан Исроил фаластинликлар учун «мухторият» тўғрисидаги музокараларни 26 майгача тамомлашлари керак. Бу музокаралар эса боши берк кўчага кириб қолди. Вашингтон фаластинликларнинг ўз тақдирини ўзи белгилашдан иборат қонуний ҳуқуқларини қондириш йўлига тўғаноқ соладиган Исроли босқинчиларининг ўзлари босиб олган араб территориясида қолишини «қонунлаштирадиган» тил бириктиришни тугаллашга очиқдан-очиқ шошиляпти.

Аммо Хавфсизлик Кенгаши мажлисларида маълум бўлишича, жаҳон миллатлар ҳамжамияти бу йўлни қатъиян қораламоқда. БМТ Фаластин халқининг ўз мустақил давлатини барпо этиш ҳуқуқини қўллаб-қувватламоқда. Фаластин проблемасини адолатли тарзда ҳал этмасдан туриб, Яқин Шарқда мустаҳкам тинчлик бўлиши мумкин эмас.

И. АБЛАМОВ,
ТАСС шарҳловчиси.

ЛЕНИННИНГ „ФАН ПОЕЗДИ“

Владимир Ильич Лениннинг 110 йиллик юбилейи тобора яқинлашиб келмоқда. Буюк байрамга тайёргарлик кўрар эканмиз, мамлакат босиб ўтган қаҳрамонона кураш ва ғалабалар йўлига хаёлан нигоҳ ташлаймиз, кўп нарсаларни эслаймиз, қиёслаймиз. Революцияга қадар мамлакатда атиги 91 та олий ўқув юрти бор эди. Ҳозир фақат республикамизнинг ўзида 40 та олий ўқув юрти бор. Фан, маданият, маорифнинг беқиёс тараққиёти Лениннинг ғоялари, фикрлари, орзулари, васиятлари амалга ошганлиги натижаси эканлигини бугун биз яхши биламиз.

Ленин ва ёшлар, Ленин ва Ўзбекистон.

Владимир Ильичнинг ташаббуси билан ташкил этилган Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент Давлат университетининг тарихи шу сўзлар билан боғланган. Бу йил Ўрта Осиёдаги олий ўқув юртларининг тўнғич коллективи ўзининг 60 йиллигини нишонлайди. Совет Шарқида биринчи олий ўқув юртининг ташкил этилиши регионнинг кўп қиррали ҳаётига ва ривожига ғоят катта таъсир кўрсатди. Бизнинг бугунги ҳикоямиз олий ўқув юрти коллективининг юзага келиши, В. И. Ленин номи билан аталган университетнинг Ўзбекистон халқлари ҳаётидаги роли ҳақидадир.

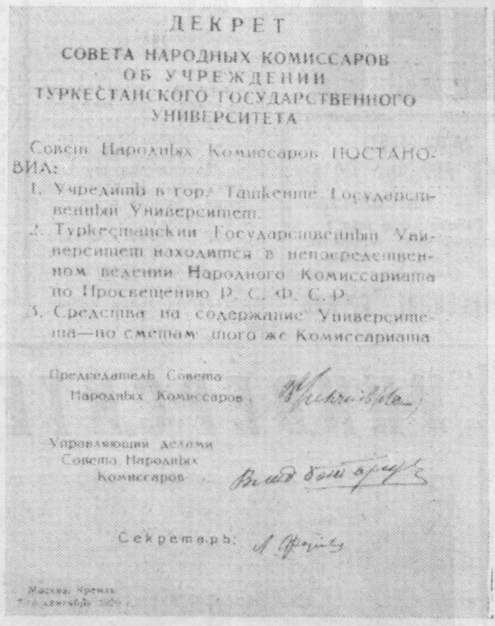

ДЕКРЕТ
СОВЕТА НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ
ОБ УЧРЕЖДЕНИИ
ТУРКЕСТАНСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО
УНИВЕРСИТЕТА

Совет Народных Комиссаров ПОСТАНОВИЛ:

1. Учредить в гор. Ташкенте Государственный Университет.
2. Туркестанский Государственный Университет находится в непосредственном ведении Народного Комиссариата по Просвещению Р. С. Ф. С. Р.
3. Средства на содержание Университета — по сметам того же Комиссариата

Председатель Совета Народных Комиссаров

Управляющий делами Совета Народных Комиссаров

Секретарь:

Москва, Кремль

СУРАТЛАРДА: нодир ҳужжат — В. И. Ленин имзо чеккан, университетни ташкил этиш тўғрисидаги декрет; Ўрта Осиё биринчи олий ўқув юртининг илк комсомол конференцияси қатнашчилари.

БИЛИМЛАР — ХАЛҚҚА

—Мен шанбаликда қатнашаётган эдим,—деб эслайди Илария Алексеевна Райкова. —Бу ерда ажойиб янгиликни билдим. Петроград тоғ институтининг профессори В. Г. Мухин Туркистонда давлат университети ташкил этишга тайёргарлик кўрилаётганлиги ҳақида гапирди. Студентлик йилларимда мен Сирдарё областининг ўсимликлар дунёсини ўргангандим ва ўлканинг ўз олий ўқув юртига эҳтиёжи зўрлигини билардим. Бироқ мамлакат учун ғоят оғир бўлган, бу даврда ташкилий ишлар билан боғлиқ қийинчиликларни ҳам яхши тасаввур қилардим. Аҳир бу 1918 йил эди.

Инқилоб шамоли революция йўлидаги кўпгина ғовларни улоқтириб ташлади, бироқ тарих олдинга қўйган проблемани дарҳол ҳал этиш қийин эди. Бу энг мураккаб проблемалардан бўлган кенг халқ оммасини маърифатдан баҳраманд қилиш эди. Мустамлака Туркистонда бу иш ўзи бўларчилик ҳолига ташлаб қўйилганди. Мавжуд эски мактаблар аҳолининг эҳтиёжига мутлақо жавоб бермасди.

Барча меҳнаткашлар жаҳон маданияти хазиналарини эгаллаши, ўз тилида асарлар яратиши, табиат сирларини тушуниши ва фанда янги чўққиларни эгаллаши учун Владимир Ильичнинг гениал фикри, партиянинг қатъий йўли ва омманинг революцион ташаббускорлиги зарур бўлди. Пролетариат ҳокимиятни ўз қўлига олиши биланоқ, Советларнинг иккинчи Бутунроссия съездида, 1917 йил 8 ноябрда Владимир Ильичнинг сафдоши — А. В. Луначарский бошлиқ РСФСР Халқ маорифи комиссарлиги ташкил этилди. Шу ойда Туркистон ўлкаси Советларининг III ўлка съездида Туркистонда олий ўқув юрти ташкил этилиши зарурлиги таъкидланди. Орадан икки ой ҳам ўтмай, 1918 йил 19 январда Советларнинг IV Фавқулодда съезди Туркистонда университет ташкил этиш ҳақида резолюция қабул қилди. Халқ Комиссарлар Советининг қарорида «Дарҳол университет ташкил этиш зарурлиги» ҳақида сўз юритилади.

1918 йил 21 апрелда Туркистон Халқ университети тантанали суръатда очилди. Бу тарихий митингга кўп одам тўпланди. Митингда республика ҳукумати аъзолари, Советларнинг V Ўлка съезди депутатлари ҳам иштирок этишди.

Университетнинг биринчи ректори А. В. Попов бўлди. Университет правлениеси таркибига таниқли олимлар В. И. Романовский, Р. Р. Шредер ва бошқа ўртоқлар сайланди. Янги университетни ташкил этишда Петроград университетининг олимлари, академик В. В. Бартольд, профессор А. И. Шмидт ва уларнинг ҳамкасблари катта ёрдам беришди. Апрель ойи охирида табиёт-математика, қишлоқ хўжалиги, техника, социал-иқтисод ва адабиёт-фалсафа факультетларида машғулотлар бошланди. Турли ёшдаги, касбдаги саводлилик даражаси ҳам ҳар хил бўлган 1200 студент янги билимларни ўрганиш учун тўпланишди.

Ҳамма ўқишни истарди. Туркистон Халқ университетини университет дейиш қийин эди. Унинг таркибида 20 дан ортиқ бошланғич ва профессионал мактаб бор эди. Уларда машғулотлар рус ва ўзбек тилларида ўтарди. Бундан ташқари турли хил курслар ҳам мавжуд эди. Буни аслида ўзига хос ўқув комбинати деса ҳам бўларди. Уни иложи борича тезроқ университетга айлантириш лозим эди. Лекин бунинг учун ускуналар, маблағ, педагоглар ва бошқа нарсалар керак бўларди. Шунинг учун ҳам Туркистон ҳукумати таниқли шарқшунос Л. А. Семёнов ва инженер И. Г. Беловни Москвага юборди.

...Улар Москва университети ёнидан ўта бориб беихтиёр унинг асосчиси М. В. Ломоносовнинг «Бу ердаги фанлар учун олтин давр» бошланди деган сўзларини эслашди. Ҳозир эса бу доно сўзлар тўла равишда Туркистон учун ҳам тааллуқли эди. А. А. Семенов ва И. Г. Белов В. И. Ленин Тошкентда Олий ўқув юрти ташкил этилишига нақадар чуқур қизиқиш билан қараганлигини билишарди. РСФСР халқ маорифи комиссарлиги Туркистон университети ташкилий комитетини таъсис этди.

—Москва, Петроград университетлари, Петроград технология институти, Москва қишлоқ хўжалиги академияси олимларининг дастлабки кенгашлари айнан Владимир Ильич Лениннинг ташаббуси ва маслаҳати билан ташкил этилди,—деб кейинчалик эслаганди таниқли совет олими П. А. Баранов. —Бу кенгашларда Туркистондан келган делегация ҳам иштирок этди ва уларда университетнинг вақтинчалик Низоми ишлаб чиқилди, ташкилий комитет состави белгиланди.

ҚАЛДИРҒОЧЛАР

Тарихда кескин бурилишлар бўлаётганди. Плакатларга катта-катта ҳарфлар билан «Саводхонлик —қилич, у зулматдан ғолиб келади» деган сўзлар ёзилганди. Зулмат эса ёш Совет республикасини оловли ҳалқа орасида қисаётганди. Бир кишининг бир кунлик паёги 50 грамм нон эди. Баъзан шу ҳам бўлмасди. Бу пайтда кўпгина кишилар Россияда энди ҳеч қанақа илмга ўрин йўқ, ҳаммаси барбод бўлди деб ўйларди. В. И. Ленин ва унинг сафдошлари эса бошқача фикрлашарди. У ўзининг табаррук қўли билан мамлакатда фанни ривожлантиришнинг аниқ планларини қоғозга туширарди.

1918 йилнинг 22 декабрида бўлажак университет ходимларининг биринчи йиғилиши бўлиб ўтди. Профессор И. Г. Александровнинг уйида кенгашдилар. Профессор Н. А. Димони ректор этиб сайлашди. Ўзига хос штаб ташкил этилди. Бу ерга Туркистонга боришни истаган олимлар ва педагоглардан хатлар ва телеграммалар келиб турарди. Шу ернинг ўзида университет хонаси учун дастлабки китобларни тўплай бошлашди. Тез вақт ичида иккита хона китобга тўлиб кетди. 1918 йилнинг қишида Москва транспорти фақат ҳарбийлар ва қисман граждан муассасалари эҳтиёжини таъминларди. Шунинг учун ҳам юкларни келтириш жуда оддий усулда бўлди. Ўқитувчилар Спиридоновкага буюмларни чанада келтиришди. Мажлислар ва учрашувларга эса пиёда боришарди. Квартиралар иситилмасди. Ҳамма йиғилишларда пальто ёки пўстин кийиб ўтирарди.

Бу жуда ажойиб давр эди,—деб эслаганди П. А. Баранов.— ҳамма истиқболга интиларди. Истиқбол ҳақида ўйлаб, бир-бирлари билан фикр-мулоҳазаларини ўртоқлашишарди. Биз совуққа, очликка ва бошқа қийинчиликларга ортиқча эътибор бермасдик. Университет ташкил этилиши ҳақидаги қувончли гап бу қийинчиликларни енгишимизга ёрдам берарди. Тошкент яқинида катта университет шаҳарчаси қомат керишини, у ерда саройлар, кутубхоналар учун махсус бинолар, клублар, профессор-ўқитувчилар учун коттежлар, студентлар учун ётоқхоналар, спорт майдончалари бўлишини орзу қилардик.

—Биз фақат орзу қилишнигина эмас, балки бу орзулар албатта амалга ошишини ҳам билардик,— дейди Илария Алексеевна Райкова. —Бу ишончимиз совун кўпигига ўхшамасди. Одамлар Владимир Ильич Ленин ва унинг сафдошлари халқни тўғри йўлдан олиб бораётганлигини яхши билишарди. Очлик, вайронагарчилик, душманлар қуршови— шундай шароитда қолоқ ўлкада фан ва маорифни ривожлантириш, ўлканинг қиёфасини ўзгартириш ҳақида тинмай ғамхўрлик қилинаётганди. Ҳозирги ойна ва бетондан қурилган университет биноси кўп минг кишилик студентлар аудиториялари —бу ўша олис йиллардаги орзумизнинг рўёбга чиққанлигидир.

У пайтда эса халқ маориф комиссарлиги асбоб-ускуналар ва китоблар олиш учун кўп маблағ ажратолмасди. Университет учун ҳамма нарса —реактивдан тортиб микроскопгача, рентген установкасигача топишга тўғри келди. Кўпгина илмий муассасалар қайта ташкил этилаётганлиги, беркилаётганлиги, очилаётганлиги қўл келди. Айрим лабораториялар ишламасди. У ерларга Туркистон университетининг ташкилий комитети таажжубга солувчи мандатни кўтариб борарди. Бундай сафарларнинг муваффақиятли тугашида кўпинча Н. К. Крупская, Н. А. Семашко ва бошқа йирик арбобларнинг мадади қўл келарди.

—Албатта,—деб таъкидлайди Илария Алексеевна. —Биз кўп томонлама ёрдам олдик. Москва ва Петроград университетлари, пойтахтдаги турли олий ўқув юртлари, Ленинграддаги халқ кутубхонаси бизга кутубхона фондларидан, ускуналар, материаллар беришди. Бизни ишчи коллективлари ҳам қўллаб-қувватлашди. Кейин биз уларни тез-тез эслаб юрдик. Масалан, биз Гусь-Хрусталнийдан шунча кўп кимёвий ойна олдикки, у қарийб 20 йилга етди.

Олимлар Владимир Ильичнинг гениаллигига, ёш республиканинг кучига ишонишарди. Мамлакатнинг эса улардан умиди катта эди. Профессорлар ва педагогларнинг билими ва тажрибаси мамлакатнинг олис ўлкасида зарур эди. В. И. Лениннинг сафдошларидан бўлган Наримон Наримоновнинг гувоҳлик беришича, «автоном ва мустақил республикалар орасида В. И. Ленин Туркистонга ва Озарбайжонга алоҳида аҳамият берарди. У бу республикалар Шарқ учун остонадир, уларда биз нима қилаётган бўлсак, ҳаммасининг қўшни давлатларда акс-садоси бўлади. Бу мамлакатлардаги эзилган кишилар бизнинг моҳиятимиз нима эканлигини билишади ва сезишади».

Туркистон аҳолиси Совет ҳокимиятининг, ленинча миллий сиёсатнинг моҳияти меҳнаткашлар фаровонлигини оширишдан иборатлигини тез тушунишди. Шулардан бири Тошкентда кўп тармоқли университетни очиш учун зўр бериб кўрилаётган тайёргарлик эди.

1919 йилнинг охирида ташкилий давр қарийб тугади. Йиғилишларда ва мажлисларда, ускуналар, китоблар, материаллар, асбоблар қидириш бўйича «сафарлар», тез-тез бўладиган учрашувлар одамларни яқинлаштирди. Турли олий ўқув юртларининг олимлари янги жойга келмаслариданоқ, ўзларини ягона коллектив кишиларидек ҳис эта бошладилар. Булар ягона мақсад сари интилаётган ҳамфикр, маслакдош кишилар эди. Одамлар олис ўлкада университет ташкил этиш—маданиятнинг шунчалик бир масканини яратишдан иборат эмаслигини билишарди. Бу йирик жангда ғолиб чиқиш билан баравар эди. Шунинг учун ҳам Тошкент билан темир йўл алоқаси тикланиши билан олимларнинг биринчи группасини тезроқ жўнатиш масаласи кўндаланг бўлди.

Оренбург фронти тугатилгандан кейин фақат темир йўл алоқаси йўлга қўйилибгина қолмади. Ўлкада партия ва совет муассасалари иши кенг қулоч ёйиб борарди. Бунга Владимир Ильичнинг «Туркистонлик коммунист ўртоқларга» мактуби ёрдам берди. Бу программ ҳужжат муҳим ҳаётий проблемаларни ҳал этишда ўлка коммунистларига катта ёрдам берди.

Жаҳон пролетариатининг доҳийси унда Туркистон халқлари билан тўғри муносабатлар ўрнатиш Россия Социалистик Федератив Совет Республикаси учун улкан, оламшумул-тарихий аҳамиятга эга бўлишини таъкидлаганди. Лениннинг бу нақази унинг сиёсий донолигининг белгиси эди. У бу мактубида партия раҳбарининг гениаллигини, ўз фикри кучи билан янглишмасдан келажакка интилишини кўрсатди.

Партия, совет, хўжалик органлари ишининг йўлга қўйилиши ва мустаҳкамланишида Бутуниттифоқ Марказий Ижроия Комитети ва Халқ Комиссарлар Советининг Туркистон ишлари бўйича комиссияси — «Туркомиссия»нинг Тошкентга келиши ҳам катта ёрдам берди. Бу комиссияга Лениннинг сафдошларидан М. В. Фрунзе, В. В. Куйбишев, Я. Э. Рудзутак бошчилик қилишганди. Мамлакатда касаба союз ҳаракати ва хўжалик қурилишининг ташкилотчиларидан бўлган Я. Э. Рудзутак зўр ташкилотчилик талантига эга эди. В. В. Куйбишев сиёсий ишда катта тажриба орттирганди. Донгдор саркарда М. В. Фрунзе ажойиб сиёсатчи эди. Бундан ташқари у ўлкани яхши биларди. В. И. Ленин юборган бу вакилларнинг фаолияти Тошкентда университет барпо этишда муҳим аҳамиятга эга бўлди. Уларнинг ташаббуси билан Ўрта Осиёдаги биринчи олий ўқув юртига энг яхши бино берилди. Бу Тошкентдаги иккинчи аёллар гимназияси, собиқ кадет корпуси ва кейинроқ эса фавқулодда комиссия биноси эди. Уларнинг ёрдами билан университет ишининг структураси ва плани ишлаб чиқилди.

ҲАРБИЙ-САНИТАРИЯ ПОЕЗДИ

В. И. Лениннинг сафдоши, республика соғлиқни сақлаш халқ комиссари Н. А. Семашконинг шахсан иштирокида университетнинг педагоглари ва ашёларини ташиш учун йўловчи ва товар элтадиган вагонларга эга бўлган 159-ҳарбий-санитария поезди Жанубий фронтдан олинди. 1920 йилнинг 1 февраль куни бу поезд юк ортиш учун Брянск вокзалига келди. Биринчи эшелонда жўнаб кетадиганларни «делегация» деб аташди. Бунинг маъноси шу эдики, Тошкентда катта ва муҳим ишни тез ташкил этиш борасида улар дастлабки йўлни очиб берадилар.

—Гувоҳномани узоқ сақладим,—деб эслайди Илария Алексеевна.— Саргайиб, эскириб кетди, лекин ундаги ёзувлар ва печать ўрни яхши кўриниб турибди. Бундай ҳужжатлар ҳар бир жўнаб кетаётган кишида бор эди. Биз махсус инструкция олдик. Уларда вазифаларимиз, состав ва аъзоларнинг ваколати аниқ белгиланган эди. Биринчи эшелон сурати ҳам жуда ноёбдир. Уни доцент Г. А. Ильин махсус расмга олган эди. Эски сурат тарихий ёдгорлик бўлиб қолди. Қишнинг аёзли кунларида қизил крестли вагон ёнида пальто ва шапка кийган кишиларнинг бир группаси турибди. Ўртада биринчи ректор Н. А. Димо, унинг ёнида Илария Алексеевна. Тўғри, жиддий боқиб турибди. Улар келажакка синчковлик ва умид билан боқишяпти.

Биринчи эшелон. Унда физика-математика факультетининг профессорлари А. Л. Бродский, Д. Н. Кашкаров, техника факультетидан— Х. Ф. Кетов, А. И. Носалевич, медиклар—П. П. Ситковский, И. П. Рождественский, В. В. Василевский, М. А. Захарченко, И. И. Маркелов, А. А. Клодницкий, С. Э. Цимерман, Е. М. Шляхтин, К. Г. Хрушчев, В. А. Смирнов, тупроқшунос —М. А. Орлов, зоолог Н. А. Бобринский, географ С. П. Арханов, математик В. М. Комаревский, астроном Э. К. Эник, химик С. С. Медведев ва бошқалар бор эди. Группага профессор А. Э. Шмидт раҳбарлик қилди.

...10 апрель куни чароғон эди. Ҳаммаёқ кўм-кўк, мевали дарахтлар гуллаган, кутиб олувчилар гавжум эди. Туркистон комиссияси вакиллари, қизил армиячилар, ишчилар ва ҳунармандлар, бўлажак студентлар...

Биринчи эшелондан кейин яна бештаси етиб келди. Лаборатория ускуналари ва аппаратлари ортилган 65 та вагон ҳам келди. Москвадан охирги эшелон 1920 йилнинг 20 октябрь куни йўлга чиқиб, 6 ноябрь куни етиб келди. Ўша пайтда кўпгина ташкилий масалалар, жумладан, ўқитувчиларни ва ходимларни жойлаштириш ҳал этилди. Физика-математика, техника, тарих-филология, қишлоқ хўжалиги факультетлари иш бошлади.

1920 йилнинг 7 сентябрь куни Владимир Ильич Ленин жуда катта тарихий аҳамиятга эга бўлган ҳужжат— Туркистон Давлат университетини ташкил этиш тўғрисидаги декретга имзо чекди. Янги олий ўқув юртининг очилиш куни бутун республика учун катта воқеа бўлди.

КЕЛАЖАККА ИНТИЛГАНЛАР

—Биз келган заҳотиёқ,—деб эслайди Илария Алексеевна Райкова, — дарҳол ишга киришиб кетдик. Иш кўп эди. Жадваллар туздик. Бўлажак боғ учун майдон тозаладик. Аудиторияларни жиҳозладик, биноларни тозаладик. Ишлар жўнашиб кетди. Машғулотларни бошлаш ҳақида ўйладик. Бу кун етиб келганда эса, байрам бўлиб кетди. Бунинг қанчалик улуғворлигини кейинчалик англадик.

Етиб келган олимларга маҳаллий ташаббускорлар бебаҳо ёрдам беришди. Университетни ташкил этишда олимлардан Н. Ф. Боровский, Е. П. Залесский, М. Г. Запрометов, М. И. Слоним, Л. А. Молчанов, Л. В. Ошанин, Н. Л. Корженевский, В. И. Романовский, Г. С. Зайцев, В. С. Малигин актив иштирок этишди.

Туркистонга билимлар учун улкан юриш бошланганда кўпгина маҳаллий олимлар унинг сафида эдилар. Университетнинг бўлажак ректори С. Д. Муравейский большевистик подпольенинг қатнашчиси эди. У революцион кураш мактабини Улуғ Октябрдан анча олдин ўтаган эди. 1911 йили партия сафига кирди. У ажойиб ташкилотчи бўлиб, кишиларни ўз ортидан эргаштирар эди. Дастлабки даврда армиядаги масъулиятли сиёсий ишни университетдаги фаолият билан қўшиб олиб борди. У йўл кўрсатар, ёрдам берар, коммунистик шанбаликлар ташкил этар, ускуналарни туширишга кўмаклашарди. «Коммунистлар—олға!». Бу шиорга яраша иш амалга оширилди.

Аудиториялар етишмасди. Коммунистлар йўлини топишди. Профессор-химик С. Н. Наумов реал билим юрти ибодатхонасини қайта жиҳозлаш планини тузди. Ғайрат билан қайта жиҳозлашди. Бинойидек аудиторияга эга бўлдилар.

Олий мактабнинг жаҳон тарихида биринчи марта университетнинг ректорлигига студент А. Ф. Солькин сайланди. Тўғри, у фақат студентгина эмасди. Коммунист А. Ф. Солькин партиявий ишда каттагина тажрибага эга эди, ўлкадаги аҳволни яхши биларди. Коммунистлар ва партиясизлар, маҳаллий пролетариат ўртасида обрў қозонган эди. Шунинг учун ҳам студентлар ва педагоглар уни якдиллик билан ректор қилиб сайлашди. Бунга бошқа сабаблар ҳам бор эди. А. С. Солькинни ташаббускор коммунист ва ишчан раҳбар сифатидагина эмас, шу билан бирга принципиал, сабот-матонатли, кишиларни қўллаб-қувватлай биладиган киши сифатида яхши билишарди.

— Павел Александрович Баранов тўғрисида жуда кўп гапириш мумкин, — дейди Илария Алексеевна Райкова. —Бу киши ўз ишига жуда меҳр қўйган эди. Унинг яна бир ажойиб хусусияти кишиларга, уларнинг кучига ишонарди. Бу фазилатлари Тошкентга келганда ҳам тезда намоён бўлди. Мен у киши билан Москвада дастлабки эшелонни тайёрлаш пайтида танишган эдим. У бунгача Москвадаги университетни битирган эди. П.А. Баранов ўз эсдаликларида ёзишича, Москва университетида ишлаш ва пойтахт Москвада яшаш истиқболи уни қизиқтириб қолган, лекин бу иш кейинга сурилган. Чунки Туркистонда илмий марказ ташкил этишда қатнашиш қувончи уни тинч қўймаган. У ўзини энг бахтли кишилардан бири деб ҳис этган ва зўр ғайрат-шижоат билан ўзи учун янги бўлган бу ишга берилиб кетган.

Павел Александрович учинчи эшелон раҳбарларидан бири эди. Университетда морфология ва ўсимликлар биологияси кафедрасини ташкил этди. Бир неча йиллар давомида у фундаменталь кутубхона билан шуғулланди ва уни республикада асосий китоб сақланадиган кутубхоналардан бирига айлантириш учун кўп иш қилди. П. А. Баранов университет нашриётига бошчилик қилди. «СаГУ» бюллетенини, илмий асарларни таҳлил этди. У ёввойи токларни ўрганиш ва маданий ўсимликларни тоғ шароитларига мослаштириш масаласи билан шуғулланди.

Партия ва ҳукумат Ўзбекистонда катта пахтачилик комплекси яратишга киришган пайтда П. А. Баранов бу қимматбаҳо экинни биринчилар қаторида зўр қизиқиш билан ўргана бошлади. Пахтани ўрганиш махсус лабораториясини ташкил этди. П. А. Барановнинг бевосита иштирокида мақолалар тўплами нашр этилди. Унда Павел Александрович пахтачилик бўйича қимматли материаллар тўплаган. Павел Александрович бу соҳада пухта тайёргарлик кўрган ва қобилиятли олимлардан бири бўлиб қолди. У «Пахтачиликни ривожлантириш атласи»ни тузди. Бу эса студентларнинг ўқиши ва практик ишларида, агрономлар ва пахтачилик билан шуғулланувчи илмий ходимлар учун қимматли қўлланма бўлиб қолди.

Коммунист П. А. Баранов Тожикистон ҳукуматининг аъзоси эди, 1934 йилда СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси қилиб сайланди. Кейинчалик В. И. Ленин номидаги Давлат педагогика институтининг профессори ва кафедра мудири бўлиб ишлади. СССР Фанлар академиясининг Молдавия филиалига бошчилик қилди. Сўнгги йилларида эса Павел Александрович мамлакатнинг ботаника фани марказига етакчилик қилди. СССР Фанлар академиясининг В. Л. Комаров номидаги ботаника институтининг директори бўлди.

Агар бугун 60 йиллик чўққидан Ўзбекистонга Лениннинг «Фан поезди» келишига назар ташласак, бунда энг аввало, олимларнинг жуда катта бунёдкорлик меҳнати, уларнинг гражданлик жасорати бутун уфқлари билан яққол кўзга кўринади. Француз олими Луи де Бройль билимларимизнинг ҳар бир муваффақияти ҳал қилишдан кўра кўпроқ проблема қўяди, деган эди. 1920 йилда университет олимлари олдида турган барча проблемаларни санаб чиқиш қийин эди, албатта. Илария Алексеевна энг муҳимларини танлаб олди. Буларни бажаришга эса П. А. Баранов жуда кўп ёрдам берди. Улар биргаликда жуда кўп экспедицияларда бўлишди, биргаликда илмий мақолалар ёзишди, тўпламларни таҳрир қилишди, студентларга таълим беришди.

1923 йилда Илария Алексеевна Сараз кўлига биринчи марта экспедицияга чиқди. Тўрт олим ва яна шунча киши—уларни қўриқлайдиган ҳамроҳлар бор эди. У пайтларда экспедиция ишлари қўлга қурол олиб қилинарди. Шахсий иш тўғрисидаги ёзувлар унинг Помир биостанциясига директор қилиб тайинланганлиги, Коммунистик партия сафига кирганлиги, яна 40 та экспедицияда қатнашганлиги тўғрисида ҳикоя қилади. Ҳар бир экспедиция юксак маҳорат, қатъийлик, чидам имтиҳони бўлган эди. Ҳозирги вақтда Тоғли-Бадахшон Автоном областининг энг юксак чўққиларидан бири И. А. Райкова номи билан юритилади. И. А. Райкова Ленин ордени, Октябрь революцияси, Меҳнат Қизил Байроқ, Халқлар дўстлиги орденларининг кавалери, Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси республикада хизмат кўрсатган фан арбобидир. У ҳозир ҳам меҳнат постида, ёшлар орасида.

...Университетнинг бугунги муваффақиятлари асосида Лениннинг «Фан поезди»да келган олимларнинг жуда катта тажрибаси ётибди. Коллектив уларнинг ишларини шараф билан давом эттириб, юқори малакали мутахассисларни тайёрлашда, фанни ривожлантиришда уни янгидан-янги муваффақиятлар билан бойитиб, келажак сари одимламоқда.

Э. КУЦЕНКО,
ТошДУнинг биринчи проректори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби.

Ф. НЕСТЕРЕНКО,
ТошДУ доценти.

В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетининг ташкил топиш тарихидаги фотосолномада Туркистон оммасига билим тарқатишга йўл олган дастлабки ташаббускорларнинг, ишчи факультетининг студентлари бўлган йигит ва қизларнинг кўплаб суратлари бор.

СУРАТЛАРДА: шу факультет дастлабки студентлари; университет ташкилотчиларидан А. П. Баранов, В. Г. Мухин, И. А. Райкова; И. А. Райкова университетнинг спортчи студентлари орасида.

Оила даврасида суҳбатлар

БОЛАНИНГ ЭСТЕТИК ТАРБИЯСИ

Илиқ ёз кечаси эди. Она билан бола ҳовли ўртасидаги сўрида осмонга тикилиб ётишар, осмонда эса тўлин ой муаллақ қотиб қолганди. Унинг осойишта нури боланинг юзларини сийпалар, кичкинтойнинг гўдак қалби ғалати туйғуларга тўлиқ эди.

— Оймома чинниданбўлганми, ойи? — деди болакай осмонга тикилганча.

— Ҳа, ўғлим, оймома чиннидан бўлган.

— Оппоқ чиннинданми?

— Оппоқ чиннидан.

— Синиб кетмайдими?

— Йўқ, ҳеч ким тегмаса синиб кетмайди.

Албатта, она ўқимишли аёл. У оймоманинг чиннидан эмаслигини, оддий бир планета эканини яхши билади. Бироқ у боланинг шу тобда оймоманинг чинни эканлигига ишонишни хоҳлайди. Эркаловчи оҳангда қўшиқ айтади.

Оймомахон ҳилло
Қанотлари тилло...

Мана шу қўшиқ сеҳри билан, мана шу ой нури билан боланинг қалбига сутдек оқ, сутдек илиқ туйғулар оқиб киради. Бу — гўзалликни ҳис этиш туйғуси. Албатта, бола катта бўлганидан кейин Ойнинг чўл биёбон-у, тошлардан иборат эканлигини, унга аллақачон астронавтлар чиқиб тушганини, Ой сатҳида кундузи жазирама иссиқ, кечалари қаҳратон совуқ бўлишини ўқиб ўрганади. Лекин ҳозир унинг учун оймома сирли, гўзал бир нарса бўлиб қолгани яхши. Келажакда ҳам мана шу туйғу — нафосатни ҳис эта билиш, ҳаяжонлана билиш туйғуси унга доимо ҳамроҳ бўлиб қолади. Аслида биз эстетик тарбия деб атайдиган нарса мана шунақа оддий савол-жавоблардан бошланади.

...Кунлардан бирида оила аъзолари далага ялпиз тергани чиқишди. Эр, хотин, беш яшар қизалоқ... Ерлар ҳали қуриб улгурмаган, ариқларнинг кунгай соҳилларида ялпизлар чиққан, майда-майда чечаклар очилган эди. Эр-хотин ялпиз теришди. Жажжи қизалоқ худди гулдан гулга қўнаётган капалакдек югуриб кетди. Зум ўтмай у анча-мунча гул териб келди.

— Мана, ойи, бойчечак.

Онаси қувониш ўрнига уни койиди.

— Шу бойчечакми! Сассиқ гул-ку! Қара, ҳаммаёғингни лой қилибсан.

Дадаси ҳам унга дашном берди:

— Кечагина олиб берган туфлини лойга ботирибсан!

Қизалоқ гоҳ дадасига, гоҳ онасига мўлтираб қарар, қўлидаги гулни ташлаб юборишни ҳам, ушлаб тураверишни ҳам билмас эди. Эҳтимол у чиндан ҳам бойчечак эмас, қоқигул терган-дир. Эҳтимол кеча олиб берилган туфлини лойга ботиргандир. Лекин кеча олиб берилган туфлини ювса тоза бўлади-ю, боланинг кўнглидаги гўзалликка интилиш туйғуси топталса кейинчалик мана шу доғини тозалаш осон бўлмайди.

Яна бир воқеанинг гувоҳи бўлганман. Ҳайвонот боғи одатдагидек гавжум эди. Товус қафасининг олдига боғча болалари тўпланиб олишган, ҳамма товуснинг думини ёйиб кўз-кўз қилишини кутиб турарди. Товус анчагача «ноз» қилиб у ёқдан бу ёққа юриб турди-ю, ниҳоят елпиғичдек думини ёйди. Шунда камалакнинг ҳамма ранги тўсатдан жилоланиб кетгандек бўлди. Болалар қийчув кўтариб қарсак чалиб юборишди. Ҳозир уларнинг қалбида жўш ураётган туйғу эҳтимол гўзалликдан завқланишнинг биринчи чечагидир. Эҳтимол улар шу манзарани бир умр эслаб қолишар. Шунда ғалати иш бўлди. Катакдан нарироқда турган, лабининг икки чети оқарган бир киши ғўлдираб сўради:

— Шу қушнинг ҳам гўштини еса бўлармикин?

Бу пайт болаларнинг кўзидаги ифодани кўрган киши тасвирлаш қийин бўлган аҳволга тушиб қолар эди.

Афсуски, биз баъзан болалар қалбидаги туйғуни ҳамиша ҳам тўғри пайқай олмаймиз. Айтайлик, бола қандайдир музикани эшитяпти. Бу куй сизга ёқмайди. Шартта борасиз-у шарақ-шуруқ қилиб бошқа программани оласиз. Нима учунлигини ўйлаб ҳам ўтирмаймиз. Қизиқ, сизга ёқмаган куй акангизга, укангизга, тенгдошингизга ёқиши мумкинлигини ўйлайсиз-у, нега энди шунақа куй болага ёқиши мумкинлигини ўйлаб ўтирмайсиз? Ахир боланинг ҳам ўз олами бор. У ҳам расм чизганида, куй эшитганида, кино ёки театр кўрганида, циркка тушганида ўзича бир олам яратади. У ёғини сўрасангиз боланинг хаёлий олами сиз билан бизникидан кенгроқ бўлади.

Бола табиати, одатлари, қизиқиш ва эҳтиёжларига индивидуал ёндошиш натижасидагина уларга тўғри эстетик тарбия бериш мумкин. Негаки ҳар бир боланинг ўз олами бор. Албатта боланинг эстетик тарбиясини тўғридан-тўғри санъат музейидаги мураккаб асарларни кўрсатишдан бошлаш шарт эмас. Оила шароитида боланинг эстетик дидини шакллантириш жуда оддий нарсалардан бошланади. Масалан, гигиена эстетикасини олайлик. Бола ўзининг кийим-кечакларини, китобларини ораста сақлаш, ўз хонаси ёки ўз бурчагини тартибга келтириш жараёнидаёқ унинг эстетик диди шакллана боради. Бир жиҳатдан бу унинг дидини тарбияласа, иккинчи жиҳатдан меҳнатга кўникиш жараёни бошланади. Шу тариқа ёш бўғиннинг атрофдагиларга, жамиятга нисбатан муносабати вужудга кела бошлайди. Маданий даражаси аста-секин ўсиб боради.

Бир оилага борганимда бир воқеани кўриб жуда қувондим. Оилада мунчоқдек уч қизалоқ бор эди. Эшикдан киришим билан бири плашчимни илгакка илишга ҳаракат қилди, бошқаси аллақаердан латтача топиб келиб, туфлимни арта бошлади. Аввалига эътироз билдирмоқчи бўлдим-у, оилада бу нарса одат тусига кирганини кўриб қувондим. Ота-она ёш болаларга ўргатган мана шу кўникма — ораст алик, дидлилик кўникмаси уларга бир умр яхши сабоқ бўлади.

Болада маънавий гўзалликни шакллантириш жараёнида ота-оналар, боланинг ўртоқлари, қариндошлар билан бўладиган тўғри муносабатлар жуда катта аҳамият касб этади. Кичкинтойларда ҳам, мактаб ёшидаги болаларда ҳам мана шу кўникмалар аввало оиладан бошланади. Оиладаги катталар бир-бирини ҳурмат қилса, дидли бўлса ва шу нарсани боладан ҳам талаб қилса иш осон боради. Бироқ, ота-онанинг ўзи бир-бирини беҳурмат қилса, оилада ҳамма нарса ҳар ёқда сочилиб ётса, бетартиблик ҳукм сурса боланинг эстетик тарбияси ҳақидаги уринишлар жуда қийинлик билан бирон натижа бериши мумкин.

Ота-боболаримиздан қолган қадимий удумлардаёқ коллективизм, эстетик тарбия аниқ шаклланган. Бир болага етти маҳалла хўжайин деган эски ақидада жуда катта гап бор. Катталарни ҳурмат қилиш, кўча-кўйда ўзини тўғри тутиш бунинг таниш-нотаниш барча катталар томонидан назорат қилиниши — мана шуларнинг ҳаммаси коллективизм белгисидир. Қизли уй эшиги остини чиннидек супуриб қўйиши, ҳовли юзи-ю, ўчоқбошининг ҳамиша ораста бўлиши мана шуларнинг ҳаммаси қадимдан авлоддан-авлодга ўтиб келаётган эстетик тарбиянинг кўринишидир.

Кичкинтойлар турли ўйинларни яхши кўрадилар. Лекин ўйин шунчаки эрмак эмас. Кичкинтойлар ўйинида ҳам ҳаёт кўникмалари, эстетик завқланиш ўз ифодасини топади. Негаки болада ўзига яқин одамларнинг касб-корига, меҳнат жараёнига, катталарнинг ўзаро муносабатларига тақлид мана шу ўйинлар орқали намоён бўлади. Шу боисдан болаларнинг ўйинини бошқаришнинг ўзида ҳам эстетик тарбия ётади. Ҳар бир ўйиннинг чиройли, дид билан бажарилишига ўргатиш ёш болада маданиятни шакллантиради.

Мактабгача ёшдаги болалар ўйинига анча яқин турадиган санъат турларидан бири — қўғирчоқ театридир. Қўғирчоқ театри бола дидини тарбиялашда катта имкониятга эга. Бу соҳада қўлимизда жуда кучли қурол бор, дея оламиз. Негаки пойтахтимизда ажойиб қўғирчоқ театри мавжуд. Бошқа областларда ҳам профессионал қўғирчоқ театрлари бор. Бола саҳнада кўрган воқеаларни идрок қилар экан, яхшилик билан ёмонликни ўзича солиштиради, хаёлан қабоҳатга қарши исён кўтаради, эзгуликни ҳимоя қилган бўлади. Худди мана шу жараённинг ўзи болада ҳам эстетик, ҳам гуманистик туйғуларни тарбиялайди. Афсуски, ҳамма ота-оналар ҳам кичкинтойини қўғирчоқ театрига мунтазам олиб бориб тураман, деб мақтана олмайди. Негаки катталар учун қўғирчоқ спектаклининг қизиғи йўқ. Лекин биз бу спектаклларга бола кўзи билан, боланинг руҳий олами билан қарашимиз керак... Бу борада радио орқали бериладиган эртаклар, телевидение экранида кўрсатиладиган мультипликацион ва болалар бадиий фильмлари ҳам катта аҳамиятга эга.

Болаларга китоблар ўқиб бериш, турли эртаклар, ҳикоялар айтиб бериш ҳам муҳим. Ахир ўзимиз ҳам бир вақтлар бола бўлганмиз. Бувимиз ёки онамиздан, отамиз ёки акамиздан эртак эшитиш биз учун нақадар завқли бўлар эди. Бола эртак эшитганида фақат завқланиб қолмайди. Унда яна ўша эстетик дид, инсонпарвар туйғулар шаклланади.

Боланинг ёш хусусияти ва дунёқарашига мос қўшиқларни танлаб ўргатиш ҳам эстетик тарбиянинг катта воситасидир. Масалан, боланинг дидига ниҳоятда мос музика чалинганида кичкинтой ўзидан-ўзи ўйинга тушиб кетганини кўп кўргансиз. Демак у ўша куйни бевосита эмоционал қабул қилади. Унинг қалбида шу куйга мос туйғулар уйғонади. Шундай экан боладаги мана шу бевоситаликни тўғри йўлга солишда ҳам гап кўп. Музика санъатига бўлган қизиқишни кучайтириш ва маълум малакаларни сингдириш учун болаларни махсус концертларга олиб бориб туриш катта аҳамиятга эга.

Одатда ёш болалар расм чизишни, пластилиндан турли шакллар ясашни яхши кўришади. Бу нарса фақат қўл меҳнати эмас. Бу — болада нозик дидни тарбиялаш ҳам демакдир. Шунинг учун ҳам болаларнинг расм чизиши, рангли қоғозлардан аппликация қилиши, пластилиндан хаёлий образлар яратиши унинг эстетик тарбиясида муҳим аҳамият касб этади. Бу педагогик тарбиянинг муҳим воситаларидан биридир. У ёки бу фильмдан, спектаклдан, санъат асаридан олинган таассуротни бола билан фикрлашиш, шулар ҳақида сўзлаб беришни сўраш болани санъатга янада яқинлаштирди. Унинг моҳиятини тушунишига ёрдам беради.

Шаҳримиз мактабларида, боғчаларда бу борада кўп фойдали ишлар қилинмоқда. Болаларни музей ва спектаклларга, концерт ва кино залларига олиб бориш кенг йўлга қўйилган. Бу иш ҳар бир оилада ҳам одат тусига киритилса янада яхши бўлади. Негаки оиланинг таъсири бола учун айниқса кучли. Машҳур педагог А. С. Макаренко яхши тарбия кўрган бола ота-онанинг кексаликдаги фароғати, ёмони эса бахтсиз кексаликдир, деганда жуда ҳақли эди. Кексайганда фароғатда бўлиш, фарзандидан яхшилик кўришда тарбиянинг бошқа турлари билан бир қаторда боланинг эстетик дидини тўғри тарбиялаш ҳам катта роль ўйнайди.

Манзура АҲМЕДОВА,

Т. Н. Қори-Ниёзий номидаги Ўзбекистон педагогика фанлари илмий-тадқиқот институтининг катта илмий ходими, педагогика фанлари кандидати.

АЁЛЛАР, СИЗЛАР УЧУН

ҚЎЛИНГИЗ ЛАТИФ БЎЛСИН

Аёллар юзларини қунт билан парвариш қиладилар-у, қўлларига эътибор беришни баъзан унутиб қўядилар. Ваҳоланки, қўллар мунтазам парвариш қилишга муҳтож бўлади. Яхши парвариш қилинмаган, териси қуруқшаб, ёрилиб кетган, қадоқли, тирноқ атрофи териси ўсиб кетган қўл қари кўрсатибгина қолмай, балки зарарланган тери орқали касаллик қўзғатувчи микробларнинг осонгина ўтишига ҳам сабаб бўлади.

Қўлни яхшиси илиқ сувда атир совун билан ювиш керак: кир совун қўл терисини қуритиб, ёғсизлантириб юборади, натижада тери пўст ташлайди. Атир совунларнинг «Детское», «Ланолиновое», «Косметическое», «Спермацетовое», «Любимое» деб аталадиган турлари яхши тозалайди. Улар таркибидаги юқори сифатли ёғлар терини яхши юмшатади. Қўлни ювиб бўлгач, юмшоқ сочиқ билан қуригунча артишни унутманг, акс ҳолда бугланаётган сув қўлни жуда қуритиб юборади.

Кун бўйи қўлга крем суртиш ҳар доим ҳам қулай бўлавермайди, уйда эса ҳар куни, айниқса, кечқурун ётиш олдидан қўлга крем суртиш керак. «Крем для рук», «Атласний», «Детский», «Юность», «Глицерин душистий», «Глицериновое желе», суюқ кремлардан — «Утро», «Бархатний», «Персиковий», «Любава» ва бошқалардан фойдаланиш мумкин.

Бодринг суви, «Гергулес», картошка қайнатмаси, ўсимлик мойини илитиб ванна қилиш, мойчечак, шалфей, липа гули настойкалари (1 литр қайноқ сувга 1 ош қошиқ ўсимлик солинади) терини жуда яхши юмшатади.

Терига қуйидаги аралашмани: бир ош қошиқда одеколон, бир чой қошиқда нашатир спирти ва 50 грамм глицеринни (тахминан икки ош қошиқ) аралаштириб суртиш мумкин. Бу аралашмадан ишхонада кун мобайнида ҳар сафар қўл ювгандан кейин, айниқса ишхонада қўлни тез-тез ювишга тўғри келадиган кишилар фойдаланишлари мумкин. Шуни эсда тутингки, таркибида глицерин бўладиган барча аралашмалар нам қўлга суртилади.

Териси юпқа ва қуруқ аёлларга кир ювиш, ойна, пол ювишдан олдин «Силиконовий», «Зашитний» кремларидан фойдаланишни тавсия қиламиз. Бу кремлар терида юпқа парда ҳосил қилиб, уни сув, ишқор, кислота, турли ишқорлардан ҳимоя қилади. Тери ёрилган ёки қадоқ бўлса, таркибида витамин А бўладиган кремлардан «Атласний», «Восторг», «Люкс» компресс қилинади. Бунинг учун қўлга крем қалин қилиб суртилади (яхшиси кечқурун ётиш олдидан) ва дока, устидан мум қоғоз (полиэтилен, целлофан) ёпилади ҳамда бинт билан ўраб, боғлаб қўйилади. Компресс эрталаб олиб ташланади.

Қўли кўп терлайдиганлар қўлларини намакобга ботириб кўришлари мумкин (бир литр сувга бир ош қошиқ ош тузи) ёки бир литр сувга бир ош қошиғида сирка солиб ванна қилса ҳам бўлади. Сув қайноққина бўлиши, қўлни унга 5—10 минут ботириб туриш керак.

М. ОРИФЖОНОВА
тайёрлаган.

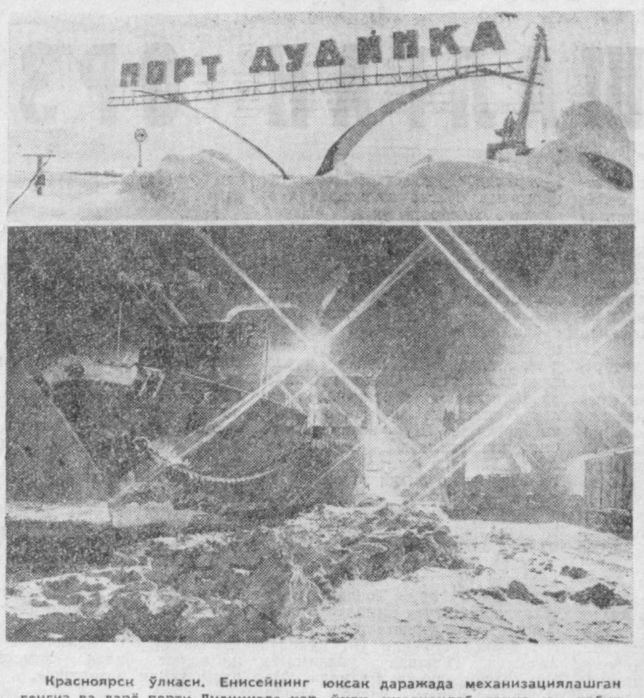

Красноярск ўлкаси. Енисейнинг юксак даражада механизациялашган денгиз ва дарё порти Дудинкада ҳар йили миллионлаб тонна юк қабул қилинади ва жўнатилади. Эндиликда, музёрар кемалар флоти ривожланиб, Мурманскдан Дудинкагача кемалар йил бўйи қатнайдиган бўлганлиги сабабли, портнинг иш ҳажми сезиларли даражада ошди.

СУРАТЛАРДА: кечаси ҳам, кундузи ҳам портда иш бир минут ҳам тўхтамайди.

Ю. Барман фотолари. ТАСС фотохроникаси.

• Олий ўқув юртларида

САҲНАДА — ОЛИМЛАР

Республикамиздагина эмас, балки Иттифоқимизда энг йирик техника олий ўқув юртларидан бири ҳисобланган «Халқлар дўстлиги» орденли Беруний номидаги Тошкент политехника институти ўзининг 50 йиллик юбилейини нишонламоқда. Бу катта илм маскани ўзида салкам 40 минг кишилик коллективни жипслаштирган. Бу муътабар даргоҳда атоқли академиклар, профессор-ўқитувчилар меҳнат қилишмоқда. Улар орасида истеъдодли санъаткорлар, машҳур спортчилар ҳам бор.

Бундан тўрт йил илгари институт ректорати ва партия ташкилотининг ташаббуси билан бу ерда драма тўгараги ташкил этилган эди. Бу тўгаракка Ўзбекистон ССР халқ артисти Қудрат Хўжаев раҳбарлик қилиб келаётир. Драма тўгараги қатнашчилари томонидан саҳналаштирилган В. Шекспирнинг «Отелло» асари ўтган йили Ҳамза театрида бир неча марта қўйилиб, кўпчилик томошабинларнинг олқишига сазовор бўлди.

Институт санъаткорлари яна бир саҳна асарига қўл урдилар. Улар Уйғун ва Иззат Султоннинг «Алишер Навоий» асарини саҳналаштирдилар. Бу асардаги бош роллар — Алишер Навоий ролини доцент Тўлқин Миркомилов, Ҳусайн Бойқаро ролини доцент Нуъмон Нормуҳамедовлар ижро этдилар. Спектакль эртага Ҳамза номидаги Ўзбек Давлат академик драма театри саҳнасида намойиш этилади.

Биз Яго ва Отелло ролларини маҳорат билан ижро этиб кўпчиликнинг таҳсинига сазовор бўлган, эндиликда Шарқнинг буюк мутафаккир шоири Алишер Навоий ва Ҳусайн Бойқаролар образини яратиш устида тинмай изланиш олиб бораётган Тўлқин Миркомилов ва Нуъмон Нормуҳамедовлар билан суҳбатлашдик:

— Тўлқин Миркомилович, сиз «Отелло» драмасидаги Яго ролини ижро этишдан олдин қандай ролларни ўйнагансиз? Сизда санъатга қизиқиш қачондан пайдо бўлган?

— Ҳамма нарса орзудан туғилади. Ўрта мактабда ўқиб юрган вақтларимда Максим Горькийнинг «Она» романидаги Павел Власов, институтда ўқиб юрган чоғларимда эса В. Шекспирнинг «Гамлет» асаридаги Гамлет, Ҳамзанинг «Бой ила хизматчи» асаридаги Холмат ва бошқа қатор образларни яратишга ҳаракат қилганман. Жуда кўп йиллардан бери менга Отелло ёки Яго образларидан бирини яратиш иштиёқи тинчлик бермасди. Институтимизда драма тўгараги ташкил этилгач, бу орзуим амалга ошди. Биз драма тўгараги қатнашчилари В. Шекспирнинг шоҳ асари «Отелло»ни Ҳамза театри саҳнасида ижро этиш бахтига муяссар бўлдик.

— Институтнинг драма тўгараги қатнашчилари «Алишер Навоий» драмасини қандай саҳналаштирди? Шу ҳақда икки оғиз гапириб берсангиз.

— Мен олдинги йили «Отелло» трагедиясида Яго образини яратиб, орзуимга етдим. Мана энди Шарқнинг буюк мутафаккири, шоир Мавлоно Алишер Навоийдек улуғ зотнинг образини ижро этаётганимдан ғоят бахтиёрман. Бу жуда масъулиятли вазифа. Маълумки, Отелло ролини марҳум Аброр Ҳидоятов жуда катта маҳорат билан ўйнаган. Нуъмон ака Нормуҳамедов бу ролни ижро этганда катта масъулият сезди. Яхши муваффақиятга эришди. Мен «Навоий»да Навоий ролини Олим Хўжаев нақадар гўзал ижро этганини кўп кўрганман. Қани энди, ўша устоз санъаткордек бу вазифани бажара олсам. Бу ғоят мураккаб, шарафли, масъулиятли вазифа. Томошабиндан «Навоий роли яхши ижро этилибди» деган гапни эшитиш бир олам қувонч бағишлайди.

— Нуъмон Нормуҳамедович, сиз институт саҳнасида бир неча образларни яратиб, томошабинлар меҳрини қозондингиз. Бу ҳавас сизда қачон уйғонган?

— Менда ҳам Тўлқин Миркомилов каби театр санъатига бўлган қизиқиш мактабда ўқиб юрган вақтларимдаёқ уйғонган эди. Студентлик йилларимда Навоий, Ҳамза, Муқимий номли театрларда қўйиладиган спектаклларнинг ҳаммасини кўрганман десам ҳеч муболаға бўлмайди. Ўша йиллари халқ ўртасида машҳур санъаткор Аброр Ҳидоятов яратган роллар ва бу истеъдодли артист ҳақида жуда кўп гаплар юрар эди. Айниқса, у кишининг Отелло ролини ўйнашдаги маҳоратига қойил қолмайдиган киши йўқ эди. Мен ҳам бир неча бор шу спектаклни бориб кўрганман. Ҳатто Отелло ва Ягонинг кўп монологлари менга ўз-ўзидан ёд бўлиб қолган. Аброр Ҳидоятовнинг санъати мени ўзига бутунлай мафтун этиб қўйган эди.

«Отелло» спектаклини биринчи бор саҳнада кўрганимдан бошлабоқ, менда Отелло ёки Яго ролларидан бирини ижро этиш орзуси пайдо бўлган эди. Бу орзуимга мен 1977 йилда эришдим. Тўгарагимиз раҳбари — Ўзбекистон ССР халқ артисти Қудрат Хўжаев Отелло ролини ижро этишни тавсия этдилар. Бу спектакль устида биз қарийб бир ярим йил пухта тайёргарлик кўрдик...

Яна шуни алоҳида қайд қилиш керакки, саҳнада бирон ролнинг муваффақиятли чиқиши партнёрларнинг маҳоратига ҳам боғлиқдир. Бу борада менинг партнёрларим Тўлқин Миркомилов (Яго), Муътабар Маҳмудова (Дездемона), Зиёвиддин Турсунов (Кассио)ларнинг талантига тан бермай илож йўқ.

Абу Райҳон Беруний номидаги Тошкент политехника институтимизнинг 50 йиллик юбилейига бағишлаб биз «Алишер Навоий»ни саҳналаштирган эканмиз, бу асарда яратган образларимиз билан юбилейга ташриф буюрган меҳмонлар ва кўп минг кишилик томошабинларнинг дилларини хушнуд этишга ҳаракат қиламиз.

— Тўлқин Мироливович, Нуъмон Нормуҳамедович! Сизларнинг фан ва техника соҳасида олиб бораётган ишларингиз билан бирга, санъат соҳасидаги изланишларингизга ҳам муваффақиятлар тилаймиз!

Д. ЮНУСОВ,
Т. РАСУЛЕВ.

Ҳамшаҳарларимиз хизматида

ЯНГИ ДОРИХОНА

Сергели районида жуда кўплаб маиший хизмат кўрсатиш объектлари фойдаланишга топширилмоқда. Яқинда бу ерда тайёр дори ва дори тайёрлаш хоналарига эга бўлган 23-дорихона ишга туширилди.

Дорихона Улуғ Ватан уруши қатнашчилари учун бир мунча қулайликлар яратилган бўлиб, савдо зали ёруғ ва шинамдир.

И. РУСТАМОВ.

ТО Справкалар бюроси

ХАТЛАРГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ

Н. АШИРМАТОВ: Биз «Узплодоовощвинпром»га қарашли теплицада сменали ишда ишлаймиз. Байрам кунлари ишлаганлар учун қандай имтиёзлар берилади? Тунда ишлаганлар учун ҳам бериладиган имтиёзлар тўғрисида билмоқчи эдик.

Жавоб: СССР Министрлар Совети Меҳнат ва иш ҳақи давлат комитети ва ВЦСПС Президиумининг 1966 йил 8 августдаги Тушунтириш хатига асосан байрам кунларида ишлаганлик учун иш ҳақи ишбай асосида ишловчиларга ишбай баҳолашнинг икки ҳиссаси ҳисобида, соатбай ёки кунбай ставка асосида ишловчиларга, соатбай ёки кунбай баҳолашнинг икки ҳиссаси ҳисобида ҳақ тўланади.

Кўрсатилган миқдордаги маош ҳамма ишчиларга байрам кунлари ишлаган аниқ иш соати учун тўланади. байрам кунига иш сменасининг бир қисми тўғри келиб қолса, у ҳолда байрам куни ишлаган иш соати учун икки ҳисса ҳақ тўланади.

Ишчининг розилиги билан (иш нормаси вақтига киритилган бўлса) пул компенсацияси бошқа дам олиш куни берилиши билан алмаштирилади.

Бу ҳолда байрам куни ишлагани учун ишчига бир ҳисса иш ҳақи тўланади.

Қонунда кўрсатилган ҳоллардаги дам олиш кунлари ишлаганлик учун иш ҳақи тўлаш ҳам юқорида кўрсатилганидек амалга оширилади.

Саноат билан боғлиқ бўлган ишчилар ва кичик хизматчилар иш ҳақи тунда ишлаган вақтнинг ҳар бир соати (соат 22.00 дан эрталаб 6 гача) учун соатбай тариф ставкасининг 20 проценти миқдорида қўшимча иш ҳақи тўланади, тўқимачилик ва нон маҳсулотлари ишчилари учун эса тариф ставкасининг 50 проценти миқдорида қўшимча ҳақ тўланади.

* * *

М. АСОМИДДИНОВА: Бола асраб олган ота ва оналарга қандай имтиёзлар берилади?

Жавоб: Қонунчилик туғруқхонадан чақалоқни боладикка олган аёллар учун бир қатор имтиёзлар беради. Уларга болаликка олган кундан то болани туғилганидан 56 кун ўтгунига қадар нафақа тўланади.

Болаликка олинганлиги ҳақидаги ҳужжатлар топширилганидан сўнг туғруқхона врачлари томонидан меҳнатга лаёқатсизлик қоғози берилади. Лекин белгиланган муддат етти кундан ошмаслиги керак. Шундай ҳолларда якка оналарга, эри ўлган, ажрашган аёллар учун бола 7 ёшга тўлгунига қадар 10 календарь кун мобайнида бемор болага қараб тургани учун нафақа тўланиши мумкин. Боланинг касали кўрсатилган муддатидан ошса, у ҳолда ишга чиқмаганлиги сабабли эканлигини тасдиқловчи справка берилади.

Болаликка олганлар учун навбатдан ташқари уй-жой билан таъминлаш имтиёзи қонунда кўрсатилмаган.

* * *

К. НАЖМИДДИНОВ: Айтингчи, штатсиз ходимларга ҳам меҳнат дафтарчаси юритиш мумкинми?

Жавоб: Меҳнат дафтарчаси ишчи ёки ходимнинг меҳнат фаолиятини тасдиқловчи асосий ҳужжат ҳисобланади. У беш кундан ортиқ ишлаган ҳамма ишчи ва хизматчиларга, шу жумладан, мавсумий ва вақтинчалик ишларда меҳнат қилаётган ходимларга ҳамда давлат социал таъминотидаги штатсиз ходимларга ҳам берилади.

БУ ҚИЗИҚ

ЙИҒИНИНГ ФОЙДАСИ

Шундай оддий нарсалар борки, уларга кўп ҳолларда бефарқ қарайсан киши. Аслида эса уларнинг аҳамияти катталиги вақти келганда билинади. Бундай нарсалар ҳаётда талайгина. Турган гап-ки, баъзан эътибор бериб улгуриш қийин. Жумладан йиғини олайлик. Гоҳида бунга қизиқиб, газета-журнал редакцияларига «Кўз нега ёшланади?», «Йиғи фойдалими?», «Йиғлаганда нега кўздан ёш чиқади?» каби турли саволлар билан мурожаат этишади. Бундай кишиларнинг саволларида «жон» бор. Билъакс ота-боболаримизнинг «Йиғласа, кўзи қора бўлади», «Йиғла, кўнглинг тин олади» муқобилидаги донишона сўзларида ҳам қандайдир «сир»ли нарса бордек туюлади. Дарҳақиқат, шундай экан.

Фан заҳматкашларининг кўп йиллик самарали кузатувларидан маълум бўлишича, инсон йиғлай олиш қобилиятига эга бўлганлиги учун ҳам яшар экан. Бундай фикрлар гўдак устида ўтказилган тажрибаларнинг натижаларидир. Кўз ёши, маълумки, чақалоқ олти ҳафталик бўлганида пайдо бўлади. Бироқ чақалоқ бунга қадар ҳам бетиним йиғлайди, аммо унинг йиғисида ёш бўлмайди. Чақалоқнинг бу даврдаги йиғиси унга нафас олиш ва нафас чиқаришига ёрдам беради. Энг муҳими бу йиғи чақалоқ бурнининг пардаларини қотиради ва шу билан ҳар хил юқумли касалликлар бактериясини бола ичига киришига йўл бермайди.

Бундан ташқари кўз ёши оддий сувдан иборат эмас. Унинг таркибида микробларни ўлдирувчи «лизоцим» деган модда мавжуд. Буни Александр Флеминг деган олим ҳали пенициллин кашф этилмасдан олдиноқ аниқлашга муваффақ бўлганди. Лизоцим кўзни жуда яхши дизенфекция қилади, шу боисдан одамнинг кўзида деярли микроб бўлмайди. Лизоцим моддасининг бурун пардаларида ҳам борлиги маълум бўлди.

Тажрибаларга суяниб, шуни таъкидлаш жоизки, кўп кўз ёши тўккан бола анча соғлом ва ҳаётчан бўлиб ўсади.

А. ЗОҲИДОВ.

ЁШ МУЗИКАЧИ. М. Нуриддинов фотоэтюди.

ИЛМ-ФАН — ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА

«ЮЛДУЗ»НИНГ АФЗАЛЛИКЛАРИ

Урта Осиёда нўхат минг йиллардан бери экилади, лекин бу ўсимликнинг бўйи 12 сантиметрдан ошмас эди. Кейинги ўн йилликдагина селекциячилар мана шу дуккакли ўсимлик бўйини узайтиришга муваффақ бўлдилар. Ўзбекистон дончилик илмий-тадқиқот институтида яратилган нўхатнинг районлаштирилган янги «Юлдуз» нави биринчи марта Жиззах ва Қашқадарё областлари хўжаликларининг ўнлаб гектар лалми ерларига экилди. Эндиликда нўхат бутунлай механизация ёрдамида йиғиштириб олинади. Нўхат пояларининг баланд бўлишига эришилганлиги уни одатдаги ғалла комбайнлари билан тез ва нес-нобуд қилмай йиғиштириб олиш имконини беради. Илгари нўхат пояларининг пастаклиги ўсимликни машинада йиғиштириб олиш учун ноқулай эди.

Нўхатнинг янги нави яратилганлиги натижасида оқсил, мой, углевод ва витаминларга бой ана шу экин майдонини кенгайтириш учун яхши истиқболлар очилади. Кўпгина миллий таомлар тайёрлашда ва консерва маҳсулотлари ишлаб чиқаришда нўхатдан фойдаланилади. Пазандалар ва уй бекалари ташқи кўриниши ўзгармаган нўхатнинг янги нави яна бир сифатга эга бўлганлиги, яъни у жуда тез пишишига тез орада ишонч ҳосил қиладилар. Бу ҳам бўлса тинимсиз олиб борилган селекция ишининг натижасидир.

Нўхат энг қимматли озуқа экинлари билан тенглашадиган янги сифатларга эга бўлди. Бу ўсимлик қурғоқчиликка чидамли бўлиб, мураккаб агротехникани талаб этмайди, шўрхок тупроқда ҳам ўсаверади. Нўхат алмашлаб экиш учун ҳам жуда қулай бўлиб, у ғалла экинлардан олдин сепилади ва тупроқни азот билан бойитади. Бир центнер нўхатда 122 озуқа бирлиги, 20—22 килограмм оқсил бор. Озуқавий самарадорлиги жиҳатдан нўхат кўпгина дон ва дуккакли экинлардан устунлик қилади.

Нўхатнинг «Юлдуз» нави Урта Осиёнинг турли районларида синаб кўрилди. Янги ҳосилнинг катта қисми уруғликка тайёрланади.

(УзТАГ).

• Биз Шарқдан борганмиз

УШАЛГАН ОРЗУ

Абдураҳмон ака урушга отланганида ҳали мўйлаби сабза урмаган ёш йигит эди. Дастлаб резервдаги бўлинмаларда хизмат қилди. 1943 йилнинг январь ойидан бошлаб машҳур саркарда генерал-лейтенант Б. С. Чуйков қўмондонлик қилаётган 8-Сталинград гвардиячи армиясининг 240-ўқчи полки сафида жанг қила бошлади.

Абдураҳмон ака уруш хотираларини шундай баён қилди:

— 1943 йилнинг 5 июль куни Курск йўналишида шиддатли жанглар бошланди. 16 июль куни душман тинимсиз ўқ ёғдириб туришига қарамай Донецк дарёсидан сузиб ўтдик. Жуда кўп талафот берган бўлсак-да, ҳал қилувчи дамда ғолиб чиқдик. Украинани босқинчилардан тозалаш учун бўлган жангларда жуда кўп қон тўкилди.

Взвод командири бўлган Абдураҳмон ака оғир жароҳатланди. Госпиталда даволаниб, яна сафга қайтди.

Абдураҳмон ака Югославия, Венгрия ва Чехословакияни озод қилиш учун бўлган жангларда жонбозлик кўрсатди. У ўзининг интернационал бурчини бажариш билан бирга оддий жангчидан рота командири даражасигача кўтарилди. Дунай дарёсининг ўнг қирғоғида бўлган жангларда кўрсатган жасорати учун «Қизил Юлдуз» ордени билан мукофотланди.

— Югославия учун кескин жанглар кетаётган вақт эди,— дея яна хотирага берилди Абдураҳмон ака.— 1944 йилнинг декабрь ойида немислар Балатон кўлининг шимолидан ўн битта танк дивизияси билан қарши ҳужумга ўтди. Совет қўшинлари Югославия партизанлари билан биргаликда душман ҳужумини қайтарди. Шу жанг пайтида ўнг кўкрагимдан яраландим. Уруш йиллари ғоятда оғир, азобли эди. Аммо бизни на очлик, на совуқ енголди.

1945 йилнинг 9 май — Ғалаба кунини қардош Чехословакияда кутиб олди.

Абдураҳмон акада ёшлигидаёқ инженер бўлишга иштиёқ катта эди. 1946 йили Тошкент политехника институти кимё-технология факультетига ўқишга кирди. Бахтсиз ҳодиса туфайли ўнг қўлидан ажралди. Ўшанда уйланмаган эди. Тушкунликка тушмади. Матонат ва чидам ғолиб келди. Тунларни бедор ўтказиб, чап қўлида ёзиш ва чизишга ўрганди. Институтни имтиёзли диплом билан тугатди. Кейин аспирантурада ўқиди.

Республикамизда жадал суръатлар билан ривожланиб бораётган пахтачилик ва пахта маҳсулотларини қайта ишлаш муаммосини ҳал қилишга бел боғлади. «Чигит мағзидан мой ажратиб олиш ва уни қайта ишлаш» деган темада диссертация ёқлади.

Институда ёш авлодга кимё сирларини ўргатиш билан машғул экан, у ўз устида ишлаш, илмий изланишларни давом эттиришни унутмади. Ўтказилган тажриба самара берди. 1975 йилда техника фанлари доктори илмий унвонини олди.

Ҳозир Абдураҳмон ака Абдураҳимов томонидан ихтиро қилинган усуллар, янги катализаторлардан фақат республикамиз ёғ-мой корхоналаридагина эмас, балки Иттифоқимизда ҳам фойдаланилмоқда.

Абдураҳмон ака йигирма йилдан буён институтнинг ёғ ва мойлар технологияси кафедрасига мудирлик қилиб келмоқда. Қуролни қалам билан алмаштирган олим ҳамон изланишда.

Д. ЮСУПОВ,
химия фанлари кандидати, доцент.

ДИЛЛАРДА БАҲОР.

И. Шоинноғомов фотоэтюди.

• Табиат мўъжизалари

ЯНГИ АФОН ҒОРИ

Гўзал Кавказдаги Абхазия АССР пойтахти Сухуми шаҳридан 24 километр шимоли-ғарбда Янги Афон посёлкаси жойлашган. Бу посёлка ана шу ерда кашф этилган ва ишга туширилган ғор туфайли айниқса, машҳур бўлиб кетди.

Анакопия тоғи этагида Цизмам («жаҳаннам») деган ғор борлигини халқ қадимдан билар эди. 1961 йилда ўлкашунос Г. Смир белига арқон боғлаб 110 метр чуқурликка тушса ҳам ғорнинг тубига етмади. Ўша даврдан бошлаб Грузия ССР Фанлар академиясининг Вахушти номидаги география институти спелеологлари ғорни ҳар томонлама ўрганиб, ўзлаштиришга ёрдам бера бошладилар.

Ер ости туристик маршрути Янги Афон ғорининг маъмурий корпуси биносидан бошланади. Шинам электр вагонлар туристларни ғорнинг улкан унгурларига олиб бориб қўяди. Ғорнинг зал деб аталадиган кенг бўшлиқлари жуда кўп. Шулардан саккизтаси: «Абхазия», «Грузия спелеологлари», «Сухуми», «Балчиқли», «Геликтитовий», «Иверия», «Москва», «Тбилиси» заллари туристлар учун мослаб ободонлаштирилган. «Абхазия» залига киришингиз билан зим-зиё қоронғи жаҳаннамдан ёқимли музика садоси эшитилади — абхаз халқ қўшиғи «Ахра ашва» янграши билан милтиллаб электр чироқлари ёна бошлайди. Бир ярим километр темир бетон йўлни босиб ўтар экансиз, орқа томондаги чироқ ўчиши билан олд томонда чироқ ним ёруғ бериб ёна бошлайди. Йўлнинг икки томонига бошдан-оёқ темир панжара тутилган, хавфли жойларга осма кўприклар, зинапоялар ишланган, унда-бунда баландроқ жойларга атрофни томоша қилиш учун майдончалар ясалган. «Абхазия» залидан сўнг «Грузия спелеологлари» зали келади. Бу зал Совет Иттифоқидагина эмас, балки бутун дунёдаги энг катта ғор залларидан биридир. Сафар «Тбилиси» зали билан тугайди.

Ғорнинг маъмурий корпуси ва транспорт туннелидаги электр поездига чиқиш-тушиш майдончасини грузин меъморлари, рассомлари ва усталари мозаика, нақш ва ўймакорлик намуналари билан безаганлар. Ғор заллари бошдан-оёқ радиолаштирилган. Экскурсовод программага қараб ҳар бир зални бадиий нур ва музика билан безайди.

Янги Афон ғори 1975 йилда оммавий туристик экскурсия учун очилди. Ана шу ноёб туристик комплексни тадқиқ қилган олимлар ва ишга солган инженерлар 1977 йилда фан ва техника соҳасида СССР Давлат мукофотига сазовор бўлди. Бу ғорни ҳар йили қарийб 1 миллион киши томоша қилади.

Янги Афон ғори табиатнинг энг катта ажойиботларидан биридир. Грузин ғоршунос олими З. Тинтилозов ҳисобига кўра, ғорнинг умумий ҳажми бир миллион куб метрдан ҳам ортиқ. Унда чуқурлиги 10 метр, майдони 400—500 квадрат метр келадиган учта ер ости кўли бор. Ғорнинг текширилган қисмининг умумий узунлиги 3285 метр.

Хўш, бу ғор қачон ва қандай пайдо бўлган? Умуман, ғорлар оҳактош, доломит, гипс каби сувда осон эрийдиган тоғ жинсларининг ювилиб кетиши натижасида миллион-миллион йиллар давомида вужудга келади. Янги Афон ғорида сув оҳактошни эритиб, дастлаб бўшлиқ очган. Соф кальцитдан тўғонлар, ванналар, полкалар ҳосил бўлган. Тирқишлардан ва шипдан сизиб ўтган томчилар узоқ йиллар давомида муз сумалаклари каби осилиб турган сталактитлар, ғор тагидан ўсиб чўққайиб қолган сталагмитлар ва ғорни устун каби «тираб турган» сталагнатлар ҳосил қилган. Бу ҳосилалар электр нуридан қизғиш, сарғиш, оқиш рангларда товланиб туради. Бундан ташқари, оҳактошдан оҳак аралаш томчилардан хилма-хил шокилалар, пардалар ҳосил бўлган.

Ғор ичида ҳарорат қишин-ёзин бир хил. Унда баъзан кўршапалаклар учраб қолади. Умуман, ғорларда яшайдиган жониворлар ер юзасидаги ҳайвонлардан фарқ қилади, чунончи ғор тагидаги кўл ва жилғаларда учрайдиган балиқлар, қисқичбақаларнинг кўзлари бутунлай ёки қисман кўрмайди. Ғорлар ана шундай ўзига хос бир дунё.

Янги Афон ғорини томоша қилган киши уни бир умр эсда сақлайди.

С. ҚОРАЕВ.

● ҲАР ТЎҒРИДА

НАФСИ БАЛОЛАР

Чўл бақалари кишини ҳайратга солиш даражасида овқатни тез ютади. Улар кўз очиб юмгунча овқатланишадики, бу ҳолатни пайқаш мушкул. Шу жиҳатдан ҳам кинога олиш аппаратига мурожаат этишга тўғри келди. Маълум бўлишича, чўл бақалари овқатни бир минут ичида 4 минг маротаба чайнашга улгураркан. Чўл бақанинг бир неча ўн ойлаб овқат емай юради деган фикр туғилганининг боиси ҳам шундадир.

* * *

Ер юзида, денгизларда турли-туман чувалчанг қуртлар мавжуд. Улар орасида линеус деб номланувчи денгиз чувалчангининг узунлиги, одатда, 10—15 метрга етади. Маълумотларга кўра, кунларнинг бирида денгиз остини текширувчилар бу чувалчангнинг 36 метр келадиганини учратишган. Унинг танаси лентага ўхшаши, ранги йўл-йўл бўлиб, чўзиқ хартуми ҳам борлиги қайд этилган.

Ёзишларича бу чувалчанг тинч вақтларда хартумини ичига тортиб юраркан, мабодо бирор шубҳа туғилгудек бўлса, хартуми билан ҳужум қилишга тайёрланиб, ўзини ҳимояга шайлар экан. Чувалчангнинг танаси ингичка туклар билан қопланган бўлиб, унинг худди киприкка ўхшаб доимо пириллаб туриши мутахассисларни ҳайратга солибди.

Шуниси қизиқки, бу чувалчангнинг нафси «балои-азим» экан. Айниқса, унинг майда чувалчангларга ўчлиги аниқланди.

* * *

Ер юзида энг очкўз ва мечкай мавжудотлардан бири ўргумчак туридир. Унинг «нонушта» вақтида ейдиган овқатининг оғирлиги ўзининг ҳажмидан 4 марта, «тушлиги» 9 марта, «кечлиги» эса 13 марта кўп. Агар 70 килограмм вазндаги бир одам ана шу ўргимчакдай тез ва кўп овқатланганда эди, унга бир кунда тахминан икки тонна овқат керак бўларди.

ХАЛҚ ТЕАТРИ СПЕКТАКЛИ

Андижон областидаги «Савай» совхоз-техникумининг халқ театри янги спектаклни саҳналаштирди. Андижон сув омбори бунёдкорларининг ҳаёти ва меҳнати тўғрисида ҳикоя қилувчи посатновка Юсуф Шомансурнинг «Севгилим қиё боқмади» пьесаси асосида саҳналаштирилди. Асардаги бош ролларни ўқитувчи Х. Хайдарова ва ошпаз М. Неъматжонов ижро этганлар.

Бу спектакль қишлоқ халқ театрининг еттинчи саҳна асаридир.

(ЎзТАГ).

ЯНГИ КУТУБХОНА

Наманганнинг архитектура ансамблига ҳусн бўлиб тушган тўрт қаватли бинода янги кутубхона жойлашди. Ҳозир бу ерда 250 мингтадан ортиқ китоб бўлиб, келгусида уларнинг сонини ярим миллионтага етказиш мўлжалланади. Кутубхонанинг умумий зали ва учта тармоқ ўқув залларида бир вақтнинг ўзида 250 тага яқин китобхон шуғулланиши мумкин.

Кутубхона Москва экспериментал лойиҳалаш илмий-тадқиқот институти ишлаб чиққан лойиҳа асосида қурилди. Наманганлик қурувчилар залларни ўзбек нақшлари билан безадилар, Қўчқоров бошлиқ пардозловчилар бригадасининг моҳир усталари кутубхона марказий зали учун ганчдан чиройли қандил тайёрладилар.

Редактор
С. М. ҚАРОМАТОВ.

*РЕКЛАМА*РЕКЛАМА*РЕКЛАМА*РЕКЛАМА*

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА— 12/IV да **Инқилоб тонги.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 10/IV да **Зеби-Зебона,** 11/IV да **Паранжи сирлари.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА —10/IV да **Отасининг қизи** (19.00), 11/IV да **Кўзингни каттароқ оч.**

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА— **Москва катта цирки артистларининг хайрлашув гастроллари** (19.30).

КИНО

10 АПРЕЛДА

ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМЛАР:

«ЛЕНИН ВА ТУРКИСТОН» — **Фестиваль.**

«ЮЛДУЗЛАР САРИ» —**Ҳамза номли.**

«КОИНОТ ТАФАККУРИ» —**Тошкент Советининг 50 йиллиги номли, Қозоғистон, Навоий номли.**

КИНОЛЕНИННОМА

«УЧ МИНУТЛИ ПАРВОЗ»—**Мир** (17, 20.00, телефон 91-08-30).

«ХОТИН КЕТДИ» — **Тинчлик** (тоқ соатларда, телефон 53-86-07).

«ИККИНЧИ БАҲОР» — **К. Ерматов номли** (16, 21.00, телефон 24-22-66).

«ҚОРА ҚАЙИН»— **К. Ерматов номли** (17, 18, 20.00).

11 АПРЕЛДА

ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМЛАР:

«ЮЛДУЗЛИ ДАҚИҚА»— **Москва.**

«ДУНЁ УЗРА ҲИЛПИРАР БАЙРОҚ»— **Дружба** (19.00).

«ЛЕНИН ВА ТУРКИСТОН»— **Фестиваль, К. Ерматов номли** (11.00).

«ТАРИХДА БИРИНЧИ МАРТА» —**Лисунов номли.**

«ЮЛДУЗЛАР САРИ» — **Ҳамза номли.**

«КОИНОТ ТАФАККУРИ»— **Тошкент Советининг 50 йиллиги номли, Навоий номли.**

КИНОЛЕНИННОМА

«МИЛТИҚЛИ КИШИ» (бадиий)— **Санъат саройи** (9.30).

«КРЕМЛЬ КУРАНТЛАРИ» (бадиий)— **Нукус** (10.00).

«МУҚАДДИМА» (бадиий) — **ВЛКСМ 30 йиллиги номли** (16.30).

«БЛОКНОТДАН БИР ВАРАҚ» (хроникал-ҳужжатли) — **Дружба** (20.00), **К. Ерматов номли** (11.00).

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«ПАРВОЗ»— **Восток** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00, жавоб берувчи автомат 33-05-01), **Нукус** (11, 13.30, 16, 18.20, 21.00, жавоб берувчи автомат 46-70-64).

«ПЎЛАТ ҚАНОТЛАР ҚИССАСИ» —**Тошкент Советининг 50 йиллиги номли** (13, 14, 15, 18, 20.00, жавоб берувчи автомат 78-47-25), **Дружба** (11, 13, 14, 17, 20.00, жавоб берувчи автомат 66-11-75), **Ўзбекистон 25 йиллиги номли** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00, телефон 53-65-87), **ВЛКСМ 30 йиллиги номли** (12, 14, 20.00, жавоб берувчи автомат 33-44-52), **Қозоғистон** (12, 13, 16, 17, 20.00, жавоб берувчи автомат 35-24-92).

«КАСБИ—КИНОАКТЁР» —**Дружба** (11, 12, 19, 21.00, жавоб берувчи автомат 66-11-75), **Лисунов номли** (тоқ соатларда, жавоб берувчи автомат 96-34-02).

«ИККИНЧИ БАҲОР»— **К. Ерматов номли** (12, 13, 17, 18, 20.00).

«УЧ МИНУТЛИ ПАРВОЗ» — **Мир** (11, 14, 17, 20.00, телефон 91-08-30).

Тошкент Совет савдо техникуми томонидан **Тожиева Нафиса** номига берилган 372821 номерли йўқолган

ДИПЛОМ БЕКОР ҚИЛИНАДИ

«УЗБЕКГИДРОЭНЕРГОСТРОЙ» трестининг

ЎҚУВ ПУНКТИ

Талимаржон ГРЭСи, Муборак шаҳридаги ТЭЦ, (Қашқадарё области), Новоангрен ГРЭСи қурилишларида ишлаш учун

қуйидаги ихтисослар бўйича мутахассисларни тайёрлайдиган

КУРСЛАРГА ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

сувоқчи-бўёқчилар, ғишт терувчилар, гусеницали ва пневмо ғилдиракли кранларнинг машинистлари, йиғма темир-бетон ва металл конструкцияларни монтаж қилиш бўйича слесарь-монтажчилар, труба ётқизувчи слесарлар, электр пайвандчилар.

Стипендия — 75 сўм. Ёлғизларга ётоқхонадан жой берилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Комсомол 40 йиллиги кўчаси, 39«а»-уй. Телефон: 66-09-02.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

25 АПРЕЛДАН БОШЛАБ

ЯНГИ ПРОГРАММА

«КЎЗГА КЎРИНМАС ОДАМ»

ФАНТАСТИК-САРГУЗАШТЛИ АТТРАКЦИОН

«ЖАВОҲИРЛИ ТИЛЛА ТАЁҚЧА» халқаро мукофот эгаси, халқаро сеҳргарлар академиясининг профессори, Бутуниттифоқ кўригининг лауреати, РСФСРда хизмат кўрсатган артист

ОТАР РАТИАНИ

Томошалар соат 19.30 да, шанба кунлари соат 16.00 ва 19.30 да, якшанба кунлари соат 12.00, 16.00 ва 19.30 да бошланади.

Касса соат 10.00 дан ишлайди.

44-35-84, 44-35-91 телефон номерлари бўйича коллектив заявкалар қабул қилинади.

«ЎЗБЕККОНЦЕРТ»

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

12 АПРЕЛЬ СОАТ 17.00 ва 20.00 ДА,
13 АПРЕЛЬ СОАТ 18.00 ва 20.30 ДА

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати, Давлат хизмат кўрсатган

«Я Л Л А» ВОКАЛ-ЧОЛҒУ АНСАМБЛИНИНГ

КОНЦЕРТЛАРИ

Ансамблнинг бадиий раҳбари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист ФАРРУХ ЗОКИРОВ.

Билетлар соат 14.00 дан сотилади.

«УЗЭЛЕКТРОМОНТАЖ» ИХТИСОСЛАШТИРИЛГАН ТРЕСТИ БАЗАСИДАГИ 11-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1980—81 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

БИЛИМ ЮРТИ ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАР БЎЙИЧА ЮҚОРИ МАЛАКАЛИ МУТАХАССИСЛАРНИ ТАЙЁРЛАЙДИ: **ёритиш ва ёритгич тармоқлари бўйича электромонтажчи, кучланиш тармоғи ва электр ускуналари бўйича электромонтажчи, электрослесарь, газ-электр пайвандчи, иккиламчи занжирлар коммутацияси бўйича электр монтажчи, контроль-ўлчов асбоблари ва автоматика ремонти бўйича слесарь, киномеханик** (фильмларни текшириш ишларини биладиган), **радио-телевизион аппаратураларга хизмат қилиш ва уларни ремонт қилиш бўйича радиомеханик** (фақат ўрта маълумотлилар қабул қилинади).

ЎҚИШ—МУДДАТИ—1, 2, 3 ЙИЛ.

Ўқиш даври меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

БИЛИМ ЮРТИГА 8—10-СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТГА ЭГА БЎЛГАН 15 ВА УНДАН КАТТА ЁШДАГИ ЙИГИТ-ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ,

8-синф ҳажмида маълумот билан билим юртига кирган ўқувчилар 3 йил ўқийдилар ва ўрта маълумот тўғрисида ва эгаллаган касблари тўғрисида диплом оладилар. Ўқувчилар кунига уч маҳал бепул овқат билан ҳамда кийим-бош билан таъминланадилар.

Ўрта маълумот билан билим юртига кирган ўқувчиларга (киномеханиклардан ташқари) ҳар ойда 76 сўмдан стипендия берилади.

Ишлаб чиқариш практикасини ўташ даврида электромонтажчилар группасининг ўқувчиларига иш ҳақининг 50 проценти, қолганларга эса 33 проценти берилади

Совет Армияси сафидан қайтиб келиб электромонтажчи ихтисосига кириб ўқийдиган йигитларга ётоқхона берилади, ўқиш муддати қисқартирилади (ўрта маълумотлилар учун 7,5 ой, 8 синф ҳажмида маълумотлилар учун 10,5 ой). **Машғулотлар группалар комплектлангандан сўнг бошланади.**

БИЛИМ ЮРТИНИ ТУГАТГАНЛАР ТЕХНИКУМ ВА ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИГА КИРИШДА ИМТИЁЗЛАРДАН ФОЙДАЛАНАДИЛАР.

Билим юртини аъло баҳолар билан тугатганлар ўрта ва олий ўқув юртларига ўқишни давом эттириш учун юбориладилар.

Билим юртидаги яхши спорт базасида 13 та спорт секцияси, шунингдек, техника ижоди, бадиий ҳаваскорлик тўгараклари ишлайди.

МАШҒУЛОТЛАР — 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ёзилган ариза, таржимаи ҳоли, характеристика, маълумоти тўғрисидаги ҳужжат, медицина справкаси, турар жойидан справка, 3х4 см. ҳажмдаги 4 дона фотосурат.

Туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома (паспорт), **ҳарбий руйхатда турганлиги тўғрисида гувоҳнома** (ҳарбий билет) **шахсан кўрсатилади.**

АРИЗА ВА ҲУЖЖАТЛАР СОАТ 9.00 ДАН 17.00 ГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Фрунзе районн, Ивановолик тўқимачилар кўчаси, 8-уй (45, 33, 10, 79, 54, 18, 58, 66, 3, 2-автобуслар, 14, 24, 7, 11, 9, 28-трамвайлар, 2, 6, 13, 16, 15-троллейбусларнинг «Тўқимачилик комбинати» бекати).

АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ БЮРОСИ

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

ТОШКЕНТ ТЎҚИМАЧИЛИК КОМБИНАТИГА **йигирувчилар, арқоқчилар, тароқловчилар, тараш машиналарининг операторлари, тўқувчилар, зарядловчилар, айлантирувчилар, ўровчилар, йигирув ва тўқув ишлаб чиқариши мастерларининг ёрдамчилари, слесарь-ремонтчилар, электромонтёрлар, раклистлар. Ёлғизларга ётоқхонадан жой берилади.**

МУРОЖААТ УЧУН АДРЕСЛАР:

МАРКАЗИЙ ПУНКТ—Пролетар кўчаси, 4-уй, 3-подъезд, 5-хона.
ЛЕНИН РАЙОН ПУНКТИ — Т. Шевченко кўчаси, 56-уй.
ОКТЯБРЬ РАЙОН ПУНКТИ—У. Юсупов кўчаси, 3-уй.
ЧИЛОНЗОР РАЙОН ПУНКТИ—2-квартал, 3-уй.
ФРУНЗЕ РАЙОН ПУНКТИ—Ш. Руставели кўчаси, 38-уй.
ҲАМЗА РАЙОН ПУНКТИ—М. Ҳасанова кўчаси, 3-уй.
КУЙБИШЕВ РАЙОН ПУНКТИ—К. Маркс кўчаси, 59-уй.
КИРОВ РАЙОН ПУНКТИ—Энгельс кўчаси, 89-уй.
С. РАҲИМОВ РАЙОН ПУНКТИ—Қорасарой кўчаси, 270-уй.
А. ИКРОМОВ РАЙОН ПУНКТИ—22-квартал, 13-уй.
СЕРГЕЛИ РАЙОН ПУНКТИ—район ижроия комитети, Совет Армияси хиёбони.

ТЕЛЕВИЗОР ЭКРАНИДА

10 АПРЕЛЬ. ПАЙШАНБА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси.

15.00 Янгиликлар. 15.20 «Қизил Чепель», Телевизион ҳужжатли фильм (Венгрия) 16.00 «Шахмат мактаби». 16.30 «Москва комсомолининг ишлари»». 17.00 РСФСРда хизмат кўрсатган артист Н. Петров чалади (Фортепьяно). 17.30 «Горнчилар, қаердасиз!». 18.00 Краснодар ўлкасидаги «Кубань» совхози казак халқ хорининг концерти 18.30 «Миллионлар ленинча университети». «Оила ва жамият». 2-кўрсатув. 19.00 «Қувноқ нотачалар». 19.15 «Дунё воқеалари». 19.30 «Ғаллага йўл». 3-кўрсатув. «Шарқ ғалласи». 20.15 «Менга қадрдон ўлкада». Фильм-концерт («Экран»). 20.25 «Сарсонлик саргардонликда». Кўп серияли бадиий фильм. 9-серия «Рошчин». 21.30 «Время» информацион программаси. 22.05 В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигига. «Ленин Горкасида камер куйлари кечаси». 1-кўрсатув. 22.40 «Дунё воқеалари». 22.55 «Мўъжизасиз мўъжизалар». Киноилова.

Ўзбекистон телевидениесининг программалари

I

18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.05 «Дилли-далли Муркин — паркда». Болалар учун қўғирчоқ фильм. 18.15 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Информацион дўстлик клуби». 18.45 «Халқ контроли экрани». 19.15 «Ленин альбоми». «Биз—курашчилар иттифоқи». 3-фильм. 19.30 «Ахборот» информацион программаси (рус.). 19.45 «Илҳом». Ижодкор ёшларнинг телевизион клуби. 20.30 «Ахборот» информацион программаси. 20.45 Лирик концерт. «Қўшиқчи шоирлар». Ўзбекистон халқ шоири Ҳабибий (такрорий). 21.30 Москва «Время» информацион программаси. 22.05 «Қўзилатиш кампанияси—масъулиятли давр». 22.20 Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати халқ рақс ансамбли ва В. И. Ленин номли электрон техника заводи клуби «Бахтли болалик» хореографик коллективининг концерти. 23.30 Кўрсатувлар программаси.

II

20.00 Кўрсатувлар программаси. 20.05 Янгиликлар. 20.25 Ўқитувчилар учун консультация (рус.). 20.55 Сиртдан ўқиётган студентлар учун. Назарий механика. 21.55 А. Беруний номли Тошкент Политехника институти 50 ёшда (рус.). 22.25 Ғалабанинг 35 йиллигига. «Пистирмада». Телевизион бадиий фильм (рус.).

11 АПРЕЛЬ. ЖУМА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси.

9.00 «Время» информацион программаси. 9.40 Эрталабки гимнастика машғулотлари. 10.05 «Горнчилар, қаердасиз!». 10.35 «Сарсонлик саргардонликда». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 9-серия. «Рошчин» 11.40 «Русь» ансамблининг концерти. Концерт тугагач (12.10) —Янгиликлар.

15.00 Янгиликлар. 15.20 «Кайфият конструкторлари». Телевизион ҳужжатли фильм (Фрунзе). 15.35 «Ўсмирлар ижоди». 16.05 Адабий ўқиш .В. Астафьев. «Чўпон йигит ва чўпон қиз». 17.00 «Эртак ҳузурида меҳмонда». «Чақмоқтош». Бадиий фильм. «ДЕФА» (ГДР). 1959 й. 18.35 «Дўстларимиз чеҳраси». 19.25 «Дунё воқеалари». 19.40 С. Прокофьев. Фортепьяно ва оркестр ижроси учун 1-концерт. 19.55 Космонавтика кунига бағишланган тантанали йиғилиш. Совет Армияси Марказий академик театридан олиб кўрсатилади. 21.30 «Время» информацион программаси. 22.05 «Эрмитаж». Қадимги Греция санъати». Эрмитаж директори, академик Б. Б. Пиотровскийнинг кириш сўзи билан бошланади. 22.35 Венгрия озод этилганлигининг 35 йиллигига бағишланган СССРда Венгрия Маданияти кунларининг ёпилиши Будапешт филармонияси симфоник оркестрининг концерти, Консерваториянинг Катта залидан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида (23.35) — «Дунё воқеалари». Информацион кўрсатув.

Ўзбекистон телевидениесининг программалари

I

11.25 Кўрсатувлар программаси. 11.30 А. П. Чехов, «Ғилоф бандаси». Рус адабиётидан ўқув кўрсатуви 12.00 Болалар учун «Ўйлаб топ». (Такрорий). 12.30 «Темур ва унинг командаси». Телевизион бадиий фильм 2-серия (рус.). 13.35 «Замондас». Қишлоқ хўжалик ходимлари учун программа (қозоқ тилида). 18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.05 «Яна бир қувончли кун». Болалар учун кинофильм. 18.25 В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигига «Буюк қалб». 18.45 «Инсон болаликдан бошланади». 19.15 «Ленин альбоми». «Яқин эмиграция». 4-фильм. 19.30 «Ахборот» информацион программаси (рус.). 19.45 «Оламга саёҳат». Кинокўрсатув. 20.30 «Ахборот» информацион программаси. 20.50 «Қўшиқчи шоирлар». Ўзбекистон халқ шоири Ҳабибий. (давоми). 21.30 Москва. «Время» информацион программаси. 22.05 «Оламда нима гап». Халқаро воқеалар шарҳи. 22.35 Космонавтика кунига «Оловнинг тизгинланиши». Бадиий фильм. 1-серия. 24.00 Кўрсатувлар програмаси.

II

20.00 Кўрсатувлар программаси. 20.05 Янгиликлар. 20,25 «Табиатга муҳаббат». 20.55 «Буюк зафарлар йили». (рус.). 21.25 Абитуриентлар учун. Математика. 22.25 Ғалабанинг 35 йиллигига. «Уруш эшик қоққанда». Телевизион ҳужжатли фильм (рус.).

4 ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ», («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ») — орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент — ГСП, Ленин кўчаси, 41. ТЕЛЕФОНЛАР: секретариат — 33-57-02, бўлимлар; партия турмуши — 32-53-66; саноат 32-53-83; қурилиш — 32-58-85; шаҳар хўжалиги — 32-57-83; совет қурилиши ва ҳуқуқ — 32-54-19; фан мактаб ва олий ўқув юртлари—32-53-10; адабиёт ва санъат —32-56-81; ахборот— 33-28-95, спорт ва ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси — 32-58-85; хатлар — 33-29-70; эълонлар бўлими — 33-81-42; навбатчи диспетчер 32-78-94; нашриёт телефон станциясининг навбатчилари — 33-90-50.

10 АПРЕЛЬ, 1980 й. Р. 02901. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Нашр Б—20020. 10